

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

«На правах рукопису»

УДК _____

До захисту допущено:

В. о. завідувача кафедри

_____ Ірина БОРБЕНЧУК

«___» _____ 2023 р.

Магістерська дисертація

на здобуття ступеня магістра

**за освітньо-професійною програмою «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»**

зі спеціальності 035 «Філологія»

**на тему: «Лінгвістичні особливості перекладу англо-українськомовних рамкових
угод»**

Виконав :

студент II курсу, групи ЛА-21мп

Медведкін Максим Денисович _____

Науковий керівник:

доцент, к.філологічних наук

Андрущенко Ірина Олександрівна _____

Рецензент:

доцент, к.філологічних наук

Туришева Оксана Олегівна _____

Засвідчую, що у цій магістерській дисертації
немає запозичень з праць інших авторів без
відповідних посилань.

Студент _____

Київ – 2023 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

Ірина БОРБЕНЧУК

(підпис) (ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20____ р.

ЗАВДАННЯ

на магістерську дисертацію студенту

Медведкіну Максиму Денисовичу

1. Тема дисертації: «Лінгвістичні особливості перекладу англо-українськомовних рамкових угод» науковий керівник дисертації: доцент, к. філ. наук Андрущенко Ірина Олександрівна, затверджені наказом по університету № 5028-с від 25.10.2023 р.
2. Термін подання студентом дисертації: 08.12.2023 р..
3. Об'єкт дослідження: англо-українськомовні рамкові угоди.
4. Предмет дослідження: лінгвістичні особливості англо-українськомовних рамкових угод.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
  - визначити поняття рамкової угоди в системі міжнародного договірної права;
  - встановити особливості лінгвістичної структури рамкової угоди;

- виявити лексичні трансформації шляхом проведення лінгвоперекладознавчого аналізу;
  - виявити неточності у перекладах і оцінити їхній вплив на зміст.
6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: фрагменти зі різножанрових англomовних рамкових угод між Україною та іншими країнами.
  7. Орієнтовний перелік публікацій: Матеріали та основні положення магістерської роботи буде представлено в 1 тезах доповідей у науковій конференції та 1 науковій статті.
  8. Дата видачі завдання: 08 листопада 2022 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	Пошук літератури та аналіз джерел	до 31 січня 2023 р.	вик.
2	Розробка теоретичних підходів та методології для дослідження	до 1 квітня 2023 р.	вик.
3	Аналіз обраного матеріалу	до 30 червня 2023 р.	вик.
4	Зіставний аналіз оригінального та перекладеного текстів	до 30 вересня 2023 р.	вик.
5	Формулювання висновків та інтерпретація	до 1 листопада 2023 р.	вик.

	результатів дослідження		
--	----------------------------	--	--

Студент _____ М.Д. Медведкін

Науковий керівник дисертації _____ І.О. Андрущенко

РЕФЕРАТ

Магістерська робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури, який налічує 68 джерел, та додатків. Загальний обсяг роботи становить 118 сторінок.

Дисертацію присвячено дослідженню лінгвістичних особливостей перекладу англо-українськомовних рамкових угод. Відомо, що юридичні тексти дуже різноманітні за обсягом, тематикою, структурою та оформленням. До одного з таких відноситься рамкова угода з її особливою структурою та вузьконаправленою лексикою.

Актуальність дослідження. Рамкова угода займає ледь не найвище за значенням місце у сфері правових домовленостей. Водночас, не дивлячись на їх популярність у юридичній площині їх дослідження не отримали на сьогодні такого ступеня опрацювання й узагальнення з лінгвістичної точки зору, тому дослідження вважається актуальним.

Об'єктом дослідження є англо-українськомовні рамкові угоди.

Предметом дослідження є лінгвістичні особливості англо-українськомовних рамкових угод.

Мета: оцінка адекватності перекладу україномовних версій рамкових угод задля їхнього покращення.

Досягнення поставленої мети передбачає рішення таких **завдань:**

1. Визначити поняття рамкової угоди в системі міжнародного договірнього права.
2. Встановити особливості лінгвістичної структури рамкової угоди.
3. Виявити лексичні трансформації шляхом проведення лінгвоперекладознавчого аналізу.
4. Виявлення неточностей у перекладах і оцінити їхній вплив на зміст.

Наукова новизна роботи полягає у стратегії покращення україномовного перекладу для уникнення правових непорозумінь в юридичних документах.

Матеріалом дослідження слугували 17 англо-українськомовних рамкових угод, дібраних з відкритих джерел Інтернет-простору.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі основні методи і прийоми дослідження: загальнонаукові - індукція, дедукція, аналіз і синтез; лінгвістичні методи: метод аналізу словникових дефініцій, метод перекладознавчого аналізу; прийом кількісних підрахунків.

Апробація результатів дослідження. Матеріали та основні положення магістерської роботи було представлено в тезах доповідей у науковій конференції.

Ключові слова: *рамкова угода, перекладацькі трансформації, лінгвістичний аналіз.*

ABSTRACT

The master's thesis comprises an introduction, four chapters, conclusions for each chapter, general conclusions, a list of references with 68 sources, and appendices, totaling 118 pages.

The dissertation is dedicated to exploring the linguistic features of translation in English-Ukrainian framework agreements. Legal texts vary widely in terms of volume, theme, structure, and formatting, with framework agreements being one such category characterized by a specific structure and narrow vocabulary.

The topicality. Framework agreements hold a paramount position in the realm of legal arrangements. Despite their popularity in legal contexts, they have not received extensive linguistic scrutiny to date. Therefore, the research is considered pertinent.

The object: English-Ukrainian framework agreements.

The subject: Linguistic features of the English-Ukrainian framework agreements.

The aim: To assess the adequacy of Ukrainian translations of framework agreements for their improvement.

Achieving the stated goal involves addressing the following **tasks**:

1. Define the concept of a framework agreement in the system of international contract law.
2. Identify the features of the linguistic structure of the framework agreement.
3. Identify lexical transformations by conducting linguistic and translation analysis.
4. Identify inaccuracies in translations and assess their impact on the meaning.

The originality lies in the strategy for enhancing Ukrainian translations to avoid legal misunderstandings in legal documents.

The research material: 17 English-Ukrainian framework agreements, sourced from open Internet spaces.

Research Methods: To achieve the goal and solve tasks, the following main methods and research approaches were employed: general scientific—induction, deduction, analysis, and synthesis; linguistic methods—dictionary definition analysis, translation analysis; quantitative calculations.

Publications: The materials and main provisions of the master's thesis were presented in abstracts at a scientific conference and a scientific article.

Keywords: *framework agreement, translation transformations, linguistic analysis.*

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Медведкін М. Д. Переклад англо-українськомовних рамкових угод: лінгвістичний аспект. *Антиколоніальний дискурс у сучасному науково-медійному просторі України як передумова реінтеграції Криму* (2023) С. 129 - 133

РЕФЕРАТ.....	5
ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПЕРЕКЛАДУ РАМКОВИХ УГОД.....	15
1.1. Рамкові угоди в системі міжнародного договірною права.....	15
1.1.2 Особливості лінгвістичної структури рамокoвих угод.....	19
1.2. Лінгвістичні та перекладознавчі характеристики рамокoвих угод.....	21
1.3. Проблеми та основні стратегії перекладу рамокoвих угод.....	26
Висновки до першого розділу.....	33
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ПЕРЕКЛАДІ МІЖНАРОДНИХ РАМКОВИХ УГОД.....	34
2.1. Транскодування.....	34
2.2. Калькування.....	38
2.3. Лексичні заміни.....	39
Висновки до другого розділу.....	40
РОЗДІЛ 3. ЛІНГВОПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ РАМКОВИХ УГОД.....	42
3.1. Термінологія та фразеологія.....	42
3.2. Лінгвістичний аналіз текстів міжнародних рамокoвих угод.....	44
3.2.2. Структурний аналіз.....	73
3.2.3 Перекладацькі рішення.....	76
Висновки до третього розділу.....	78
РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТА ЮРИДИЧНОЇ ТОЧНОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ.....	80
4.1. Ідентифікація неточностей: Виявлення будь-яких лінгвістичних або юридичних неточностей у перекладах.....	80
4.2. Оцінка впливу неточностей перекладу на юридичний зміст.....	82
4.3. Рекомендації щодо покращення перекладів рамокoвих угод.....	84

Висновки до четвертого розділу.....	86
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	89
ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	93
ДОДАТОК.....	96

ВСТУП

Сучасні євроінтеграційні процеси, що визначають стратегічний курс України на взаємодію з іншими країнами, визначають необхідність ретельного дослідження проблем перекладу міжнародних договорів та, зокрема, рамкових угод. Серед ключових аспектів вивчення цієї теми важливо враховувати правовий контекст, аспекти взаємодії держав та особливості перекладу термінів у міжнародних текстах.

Одним із визначальних дослідників у цьому напрямку є Ю. І. Матвеев, автор статті "Правова природа рамкових угод СОТ: деякі аспекти", яка вийшла у виданні "Часопис Київського університету права" у 2018 році. У своїй роботі він розглядає ключові аспекти правової природи рамкових угод СОТ, роблячи акцент на деяких їх аспектах [Матвеев, 2018].

Також важливим є дослідження Т. Кочеткової, яка вивчає рамкові угоди про партнерство ЄС з третіми країнами у виданні "Актуальні проблеми міжнародних відносин". У своїй роботі вона звертає увагу на специфіку угод, які Європейський Союз укладає з іншими країнами та їхнім впливом на партнерські відносини [Кочеткова, 2021].

Е. Б. Усенко у своїх дослідженнях "Щодо визначення рамкових міжнародних договорів" та "Особливості перекладу англomовних договорів українською мовою" докладно розглядає питання визначення та перекладу рамкових угод, що має безпосередній вплив на правове становище України в контексті міжнародних відносин [Усенко, 2018а; Усенко, 2018б].

Також слід зазначити вагому роботу М.В. Буроменського, який в своєму підручнику "Міжнародне право" розглядає загальні аспекти міжнародного права, у тому числі й рамкові угоди [Буроменський, 2018].

Дослідження Т.В. Микитіної, присвячене перекладу рамкових угод в процесі міждержавної комунікації, а також робота М.О. Ткача про переклад назв міжнародних організацій в угодах і договорах вносять свій внесок у розуміння

проблем перекладу в контексті міжнародних відносин [Микитіна, 2017; Ткач, 2019].

У свою чергу, дослідження Т. Осинцевої, І. Борисенка, Л. Євтушенка та інших авторів з лінгводидактичної області та лексикології англійської мови, які вивчають семантичні особливості міжнародних договорів та взаємодії держав в мовному плані, сприяють розумінню труднощів перекладу та використання відповідної лексики в юридичних документах [Осинцева, 2011; Борисенко та ін., 1999].

У дослідженні **актуальності** та лінгводослідницького вивчення рамкових угод відобразили масштабні виклики, які виникають у процесі перекладу таких угод. Узавши до уваги загальну важливість цих правових документів, виявилася необхідність докладного аналізу лінгвістичних аспектів перекладу, зокрема україномовних версій англійськомовних рамкових угод. Робота ставить за мету оцінку адекватності перекладу з метою їхнього подальшого вдосконалення.

Об'єктом дослідження є англо-українськомовні рамкові угоди, **предметом** – лінгвістичні особливості англо-українськомовних рамкових угод. **Метою** дослідження є визначити лінгвістичні особливості англо-українськомовних рамкових угод шляхом виявлення специфіки їх перекладу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- визначити поняття рамкової угоди в системі міжнародного договірнього права;
- встановити особливості лінгвістичної структури рамкової угоди;
- виявити лексичні трансформації шляхом проведення лінгвоперекладознавчого аналізу;
- виявити неточності у перекладах і оцінити їхній вплив на зміст.

Наукова новизна цієї роботи полягає в стратегії покращення україномовного перекладу з метою уникнення правових непорозумінь у юридичних документах, що є актуальним у контексті підтримки і зміцнення міжнародних відносин України.

Мета дослідження, спрямована на оцінку адекватності перекладу українською мовою рамкових угод з метою їх вдосконалення.

У процесі виконання дослідження передбачається розв'язання конкретних завдань. По-перше, необхідно глибше розкрити поняття рамкових угод в контексті системи міжнародного права. Це включає аналіз визначень угод для розуміння їх сутності та особливостей у світлі міжнародних відносин.

Друге завдання полягає в вивченні лінгвістичних особливостей рамкових угод. Аналіз лінгвістичної специфіки документів допоможе визначити ключові терміни та концепції, які потребують спеціальної уваги при їхньому перекладі.

Третє завдання передбачає ретельне вивчення структури рамкових угод. Аналіз будови документів допоможе зрозуміти логіку їхньої побудови та визначити ключові елементи для точного відтворення у перекладі.

Четверте завдання включає вивчення особливостей лексичних трансформацій під час перекладу. Аналіз лексичного використання та трансформації термінів у різних мовах сприятиме адекватному відтворенню тексту в перекладі.

Завершальний етап передбачає лінгвоперекладознавчий аналіз рамкових угод, який включає комплексний розгляд лінгводослідницьких та перекладознавчих аспектів. Метою цього етапу є виявлення та виправлення можливих неточностей та труднощів у процесі перекладу.

Під час дослідження планується використання різноманітних методів, таких як аналіз документів для детального розгляду їхньої структури та ключових термінів. Також передбачено використання компаративного аналізу, порівняння оригінальних текстів англійською мовою з їхніми україномовними перекладами.

Лінгвоперекладознавчий аналіз стане ефективним інструментом для детального вивчення особливостей перекладу та виявлення можливих проблем. Крім того, планується застосування кількісного аналізу для визначення частоти вживання ключових термінів та їхнього впливу на загальний зміст.

Матеріалом дослідження слугували 17 міжнародних різножанрових рамоквих угод, які були дібрані з відкритих джерел Інтернет-простору. Враховуючи акцент на міжнародних відносинах та євроінтеграційних процесах, такий вибір джерел дозволяє отримати представлення про різноманітність текстів укладених угод та їхню доступність для аналізу. Використання відкритих джерел сприяє об'єктивності та доступності дослідження, а також підвищує можливість застосування отриманих результатів у практичній сфері перекладу та вивчення міжнародного права.

Апробація результатів дослідження. Матеріали та основні положення магістерської роботи було представлено в тезах доповідей на круглому столі “Антиколоніальний дискурс у сучасному науково-медійному просторі України як передумова реінтеграції Криму” у межах II Міжнародної науково-практичної конференції Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського до 105-ї річниці від заснування університету .

Магістерське дослідження оформлене у вигляді структури, яка включає вступ, чотири основні розділи із відповідними висновками до кожного з них, загальні висновки, список використаних джерел (з вказівкою на 68 джерело) та додатків. Загалом робота складається з 118 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПЕРЕКЛАДУ РАМКОВИХ УГОД

1.1. Рамкові угоди в системі міжнародного договірної права

Рамкова угода - правочин, що укладається одним чи кількома замовниками (у тому числі централізованою закупівельною організацією) в порядку, встановленому Законом України «Про публічні закупівлі», з кількома учасниками процедури закупівлі з метою визначення основних умов закупівлі окремих товарів і послуг для укладення відповідних договорів про закупівлю протягом строку дії рамкової угоди [10].

"Рамкова угода" - це угода між одним або кількома замовниками та одним або кількома суб'єктами, метою якої є встановлення умов, що регулюють контракти, які будуть укладені протягом певного періоду [64].

Переклад міжнародних документів, а саме рамкових угод є специфічним жанром перекладу, який вимагає високої кваліфікації та спеціалізованого підходу перекладача. Однією з ключових особливостей такого перекладу є необхідність забезпечення відповідності міжнародних норм і правил, що визначаються угодою, на яку накладаються юридичні терміни та поняття. Додатковою складністю є те, що багато юридичних термінів мають відчутний юридичний зміст і можуть мати різні відтінки значень в різних юрисдикціях. Тому перекладач повинен мати глибоке розуміння як джерела, так і мови з якої виконаний переклад, а також юридичної системи обох країн.

Міжнародні документи мають бути сформульовані чітко та однозначно, оскільки вони становлять основу для дійсних правових зобов'язань між країнами. Перекладач повинен забезпечити, щоб ця чіткість та однозначність збереглися в перекладі.

Лінгвістичний аналіз рамкових угод виявляє важливі аспекти термінології, які можуть мати конкретні значення в міжнародному контексті.

Точний переклад термінів необхідний для уникнення непорозумінь і конфліктів. Візьмемо, наприклад, термін "суверенітет" у міжнародних рамкових угодах. Термін має важливе політичне та юридичне значення і визначає право держави контролювати свої справи без втручання ззовні. Однак переклад цього терміна може бути ускладнений через його концептуальну складність. Поняття суверенітету може відображати різні аспекти залежно від мови та культури.

Наприклад, в англійських текстах рамкових угод термін "суверенітет" можна точно перекласти іншими мовами як "sovereignty". Однак під час перекладу іншими мовами можуть виникнути труднощі через відсутність схожої термінології або відмінностей в інтерпретації. Наприклад, термін "суверенітет" можна перекласти як "суверенітет" українською мовою, наприклад "в рамках закону, поважаючи територіальну цілісність та національний суверенітет держав" але необхідно враховувати, що його значення і розуміння можуть відрізнятися від того, як цей термін розуміють в англійській мові.

Другим прикладом є термін "глобалізація", який часто використовується в рамкових угодах. Цей термін може стосуватися процесу інтеграції та взаємодії між країнами та ринками в міжнародному масштабі. Наприклад, "The irresistible phenomenon of globalization makes it imperative to understand the diversity of all sorts, including religion and culture." [59] Однак його переклад іншими мовами може відрізнятися. Наприклад, французькою мовою "глобалізація" може бути перекладена як "*mondialization*", а німецькою - як "*Globalisierung*". Кожен із цих перекладів може мати певні нюанси та відтінки, які важливо враховувати під час аналізу рамкових угод.

Таким чином, термінологічний аналіз рамкових угод допомагає виявити та зрозуміти важливі концептуальні відмінності між мовами та культурами, які можуть вплинути на інтерпретацію та реалізацію угод. Розуміння цих термінологічних аспектів стає критично важливим для забезпечення точності та ясності міжнародних рамкових угод. Перекладач повинен брати до уваги можливу багатозначність деяких термінів та виразів, наприклад "національний суверенітет". Як зазначає Матвеев Ю. у своїй статті, цей термін може мати різні

юридичні відтінки залежно від контексту та інтерпретації різних країн. [45, с.102] Як правило міжнародні документи можуть бути прийняті кількома країнами, і кожна з них може мати свої вимоги до форми та структури документу. Наприклад, в Україні закупівлю за рамковою угодою здійснюють у порядку, передбаченому для проведення процедури відкритих торгів відповідно до Закону № 922 та з огляду на вимоги порядку укладення і виконання рамкових угод, затвердженого наказом Мінекономрозвитку України від 15.09.2017 № 1372 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 09.10.2017 за № 1236/31104., в той час коли у праві Європейського Союзу норми про рамкові угоди закріплено в Директиві 2014/24/EU.[24], і тому перекладач повинен також враховувати ці вимоги та дотримуватися їх у перекладі. Також, не менш важливо дотримуватися мовних норм та стандартів в цільовій мові, але також враховувати особливості мовної культури країни, для якої призначений переклад. Деякі вирази або структури можуть мати особливе значення або виразовий характер.

Переклад міжнародних документів повинен бути дуже точним та вірним оригіналу. Навіть найдрібніша неточність чи невідповідність можуть призвести до правових недорозумінь та конфліктів. Міжнародні угоди повинні бути сформульовані так, щоб їхні правові зміст та зобов'язання були чіткими та однозначними. Для цього часто використовують формальні вирази та захисні форми, як от фраза "This Framework Agreement shall enter into force on the date of receipt of the final written notification, sent via diplomatic channels, confirming completion by each Party of the domestic procedures required by its law for its entry into force." - Рамкова програма партнерства МІЖ УРЯДОМ УКРАЇНИ ТА ОРГАНІЗАЦІЄЮ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ НА 2018–2022 РОКИ [18].

Зміни у структурі або стилі можуть призвести до непорозумінь та правових конфліктів. Збереження оригінальної структури сприяє точності та розумінню тексту. Важливо забезпечити узгодженість перекладу по всьому тексту рамкової угоди. Наприклад, якщо термін "держава" перекладено певним чином, цей переклад має зберігатися послідовно. Інакше можуть виникнути

непорозуміння. - Кочеткова Т[25,с.95]. Рамкові угоди про партнерство ЄС з третіми країнами [46. с 95]. Саме тому в рамкових угодах часто використовується складнопідрядні конструкції в реченнях, як наприклад у реченні "Сторони несуть повну відповідальність за будь-яке порушення або невиконання цієї Угоди, включаючи, без обмеження, випадки невиконання, несвоєчасного виконання або неналежного виконання."

Судові та правові інстанції вирішують справи на основі точного тексту угоди. Якщо переклад вносить зміни у структуру чи стиль, це може ускладнити інтерпретацію та виконання угоди. Збереження оригінальної структури допомагає уникнути подібних проблем: У багатьох випадках міжнародні угоди мають стандартизовану структуру та стиль, які визнані всіма сторонами. Зміни у цих аспектах можуть порушити встановлені стандарти та створити надмірну складність при використанні та інтерпретації угод. Оригінальний текст міжнародної угоди має високий ступінь важливості, і зміни у структурі чи стилі можуть порушити цей інтегритет. Збереження цілісності тексту допомагає зберегти інтегритет та юридичну силу угоди. Багато міжнародних угод спираються на взаємність мови та структури між сторонами. Збереження цих елементів допомагає забезпечити взаємність у розумінні та виконанні угоди.

Вивчення ролі перекладача у забезпеченні точності та юридичної вірності перекладу міжнародних документів є надзвичайно важливим і розкриває значущі аспекти цієї спеціалізованої діяльності. Важливість цієї ролі визнається з численних причин, наприклад, перекладач міжнародних документів повинен мати глибокі знання як юридичної, так і мовної сфер. Він повинен розуміти юридичну термінологію, структури та концепції, а також володіти відповідною мовною компетентністю, перекладач повинен забезпечити максимальну точність та вірність перекладу, оскільки навіть найдрібніша неточність може мати важливі правові наслідки. Це означає, що перекладач повинен бути дуже уважним до деталей та здатним відтворити правовий зміст оригінального тексту, також перекладач повинен розуміти контекст та мету міжнародного документа. Це допомагає відтворити інтенст документа, а також дотримувати

високих стандартів конфіденційності та етики, оскільки міжнародні документи часто містять конфіденційну інформацію. Перекладач також повинен бути здатним до ефективної комунікації та співпраці з іншими фахівцями, такими як юристи, дипломати та інші перекладачі.

1.1.2 Особливості лінгвістичної структури рамкових угод

Розгляд структурних елементів рамкових угод - це важливий аспект дослідження, оскільки структура таких документів має значущий вплив на їхню інтерпретацію та виконання. Розглянемо основні структурні елементи рамкових угод:

1. Преамбула - це вступна частина рамкової угоди, яка містить загальний огляд мети та цілей документа. У преамбулі зазвичай вказуються сторони, які учасники угоди, а також контекст та обставини, які спонукали до укладання угоди. Роль перекладача полягає в тому, щоб точно та адекватно відтворити інформацію преамбули в цільовій мові. Ось приклад преамбули в рамковій угоді між Україною та ЄС. Рамкова угода між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони: “Європейський Союз та Україна, які надалі іменуються «Сторони», ПІДТВЕРДЖУЮЧИ свою прихильність до зміцнення відносин між Європейським Союзом та його державами-членами і Україною на основі спільних цінностей та тісних привілейованих зв’язків...”.[15]

2. Статті та розділи

Головна частина рамкової угоди складається зі статей та пунктів, в яких визначаються права, обов'язки та зобов'язання сторін. Перекладач повинен дотримуватися структури оригінального документа, а також відтворювати правовий зміст кожної статті та пункту з максимальною точністю та юридичною вірністю.

Приклад:

Розділ I. Загальні принципи

Стаття 1. Основа для співробітництва

3. Використання юридичної термінології:

"...забезпечити поступове наближення законодавства України до права ЄС".

4. Складні синтаксичні конструкції:

"...з метою посилення політичної асоціації та економічної інтеграції між Україною та Європейським Союзом на основі спільних цінностей..."

5. Пасивні конструкції: *"Положення цієї Угоди поширюються на території, де застосовуються Договір про Європейський Союз..."*[15]

Ще однією характерною особливістю мови рамкових угод є широке використання пасивних конструкцій та неозначених форм. Це дозволяє уникнути прямого зазначення суб'єкта дії та надати положенням угод більш узагальненого характеру. Перекладач має зберігати такі конструкції для точної передачі юридичного змісту. [47. с. 106] Вивчення використання специфічної юридичної термінології та фразеології у рамкових угодах є важливою частиною аналізу лінгвістичного аспекту перекладу таких документів. Ось деякі ключові аспекти цього дослідження:

1. Юридична термінологія.

У рамкових угодах широко використовуються специфічні юридичні терміни, які мають точне юридичне значення. Дослідження повинно включати аналіз цих термінів та їхніх еквівалентів в цільовій мові. [48,с 364] Важливо визначити, чи існують різниці у тлумаченні або перекладі таких термінів.

Приклад: "jurisdiction" - "юрисдикція"

Джерело: Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Стаття 20 [21]

2. Фразеологія та обороти.

Рамкові угоди можуть містити фразеологічні конструкції та юридичні обороти, які визначають правовий характер угоди. Дослідження має включати аналіз цих фразеологічних одиниць та пошук їхніх еквівалентів у цільовій мові з метою збереження юридичної точності. Приклад: "mutatis mutandis" - "з відповідними змінами"

Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Стаття 481 [21]

3. Контекст і зв'язок.

Важливо враховувати контекст та зв'язок між різними частинами рамкової угоди. Деякі юридичні терміни можуть мати різне значення в залежності від контексту. Дослідження повинно включати аналіз

таких відносин та можливих нюансів. Приклад: термін "measures" може означати "заходи" або "інструменти" залежно від контексту.

Джерело: Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Стаття 56, 481 [21]

4. Специфіка міжнародних документів.

Міжнародні угоди можуть містити специфічну термінологію, яка використовується лише в цьому контексті. Дослідження повинно враховувати цю специфіку та знаходити оптимальні способи перекладу таких термінів.

Приклад: "acquis communautaire" - "правова спадщина ЄС"

Джерело: Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Стаття 1 [21].

5. Еквіваленти та стандарти перекладу.

Дослідження має включати аналіз існуючих еквівалентів та стандартів перекладу для специфічної юридичної термінології. Важливо визначити, які терміни мають встановлені еквіваленти, а які можуть потребувати спеціалізованих перекладів. Приклад: використання терміна "Сторони" замість "Договірні Сторони" [2].

Дослідження використання юридичної термінології та фразеології в рамкових угодах допомагає перекладачам забезпечити точність та юридичну вірність перекладу, а також враховувати специфічні вимоги цього жанру перекладу.

1.2. Лінгвістичні та перекладознавчі характеристики рамкових угод

Цей підрозділ спрямований на розгляд одного з ключових аспектів перекладу рамкових угод, а саме – перекладу юридичної термінології.

Юридична термінологія має велике значення у рамкових угодах, оскільки точне та юридично вірне розуміння термінів є критично важливим для імплементації угоди та врегулювання правових відносин між сторонами.

Аналіз основних характеристик юридичної термінології є важливим для розуміння специфіки цієї галузі та її впливу на переклад міжнародних рамкових угод. Ось деякі основні характеристики юридичної термінології:

Стабільність юридичної термінології має важливі наслідки для перекладу рамкових угод.

По-перше, вона вимагає від перекладача точного дотримання усталених відповідників юридичних термінів в цільовій мові. Не можна допускати синонімічних заміни чи варіативності, адже це може призвести до викривлення змісту.

По-друге, стабільність зумовлює збереження однакових перекладацьких рішень при перекладі пов'язаних між собою документів. Це сприяє уніфікованості термінології в усьому масиві перекладів.

По-третє, на перекладача покладається обов'язок підтримувати цю стабільність шляхом використання усталених відповідників, уникаючи невиправданих новотворів чи запозичень там, де існують усталені українські юридичні терміни.

Формалізованість є ще однією ключовою характеристикою юридичної термінології, яка впливає на особливості перекладу рамкових угод. Формалізованість означає, що юридичні терміни мають чітко визначене та закріплене значення, позбавлене будь-яких додаткових смислових відтінків чи конотацій. Юридичний термін позначає лише певне поняття в межах правової системи.

Це накладає вимоги на перекладача щодо максимально точного добору еквівалента, який передає формалізоване значення терміна в оригіналі, без додавання стилістичних чи емоційних відтінків.

Також перекладач повинен уникати синонімічних варіантів перекладу одного й того ж терміна в межах тексту рамкової угоди, адже це може призвести

до плутанини щодо значення терміна. Як зазначає Буроменський М.В., "питання адекватності перекладу англomовної юридичної термінології українською мовою залишається одним з найбільш дискусійних та складних в теорії та практиці перекладу" [49, с. 25].

Іншою важливою рисою юридичної термінології є її структурованість. Юридичні терміни утворюють складну ієрархічну систему понять, пов'язаних між собою відношеннями родо-видової належності, підпорядкування чи суміжності. Наприклад, родові поняття "договір", "правочин", конкретизуються у видових - "рамкова угода", "меморандум", тощо.

Це вимагає від перекладача чіткого розуміння системних зв'язків між термінами при перекладі, для точної передачі ієрархії понять і уникнення логічних неузгодженостей.

Також слід уникати невиправданих заміन термінів близькими за значенням, якщо вони належать до різних гілок цієї терміносистеми і можуть спотворити змістові зв'язки в тексті рамкової угоди.

Юридична термінологія включає як терміни загального вжитку, так і вузькоспеціальні терміни.

Терміни загального вжитку - це лексика загальноновживаної мови, яка набуває спеціального значення в юридичній сфері. Наприклад, "договір", "право", "зобов'язання". Їх переклад зазвичай не викликає труднощів.

Вузькоспеціальні юридичні терміни позначають конкретні поняття права, не існують поза юридичною сферою. Наприклад, "екстериторіальність", "преюдиція". Їх адекватний переклад вимагає глибоких фахових знань.

При перекладі рамкових угод перекладач має враховувати цей поділ. Для термінів загальноновживаної лексики слід добирати найбільш усталені відповідники в українській юридичній термінології. Для вузькоспеціальних термінів можуть знадобитися додаткові фахові консультації щодо коректного перекладу.

Аналіз цих характеристик допомагає перекладачам розуміти особливості юридичної термінології та враховувати їх при перекладі міжнародних рамкових

угод. При перекладі важливо зберігати стабільність та формалізованість термінології, дотримуватися структурованості та розрізняти терміни загального та спеціального вжитку, щоб забезпечити точність та юридичну вірність перекладу.

Вивчення основних труднощів, з якими стикаються перекладачі при перекладі юридичних термінів, включає в себе розгляд таких аспектів: Вибір оптимальних еквівалентів для юридичних термінів є складним завданням для перекладача рамкових угод.

По-перше, перекладач має орієнтуватися на вже усталену українську юридичну термінологію та уникати створення нових штучних відповідників, якщо існують загальноприйняті.

По-друге, у разі відсутності усталеного еквівалента, треба аналізувати значення терміна в контексті правової системи мови оригіналу та знаходити максимально наближений варіант з урахуванням особливостей української правової системи.

По-третє, в окремих випадках допустимі еквівалентні запозичення з мови оригіналу, якщо вони краще передають специфічне правове поняття, відсутнє в українському праві.

Однією з головних складнощів при перекладі юридичних термінів є ситуація, коли в українській мові відсутній точний відповідник для певного англomовного терміну.

Це часто трапляється у випадку так званих "лакун" - понять та явищ, що існують в одній правовій системі, але відсутні в іншій. "Існування лакун ускладнює підбір усталених відповідників англomовних правових термінів українською мовою та вимагає застосування різноманітних перекладацьких трансформацій"[47,с.106]. Наприклад, концепції прецедентного права, що є унікальними для англосаксонської правової системи.

В таких випадках перекладач може застосовувати різноманітні прийоми: транслітерацію або транскрипцію терміну, описовий переклад, адаптивне

транскодування з поясненням значення, запозичення терміну мовою оригіналу в його адаптованій формі.

Головне знайти оптимальне перекладацьке рішення, яке дозволить адекватно передати сутність юридичного поняття, незважаючи на відсутність точного еквівалента в українській мові та правовій системі.

Дотримання ustalених стандартів при перекладі юридичних термінів та документів є надзвичайно важливим.

Передусім, перекладач повинен слідувати загальноприйнятим відповідникам термінів, закріпленим у нормативних документах та словниках.

Також варто дотримуватися уніфікованих правил передачі граматичних форм, синтаксичних конструкцій, стандартних мовних формул характерних для текстів рамкових угод.

Не менш важливо зберігати структуру оригінального документу, не вносити змін чи доповнень, які можуть змінити зміст чи юридичну силу угоди.

Отже, комплексне дотримання усіх стандартів перекладу юридичних текстів є запорукою якості та точності перекладу рамкових угод, що має важливе правове значення.

Розуміння та вирішення цих труднощів є важливими завданнями для перекладачів, які працюють над перекладом юридичних текстів, включаючи рамкові угоди. Точність та юридична вірність перекладу є критичними для забезпечення правової обґрунтованості та виконуваності таких документів.

Розгляд різних підходів до перекладу юридичної термінології є важливим аспектом для ефективного перекладу міжнародних рамкових угод та інших юридичних текстів. Ось деякі з найпоширеніших підходів:

1. Транскрипція:

Цей метод полягає у фонетичному відтворенні іншомовного слова літерами мови перекладу. Наприклад, в Рамковій угоді між Урядом України і Європейським Союзом [12] термін "screening" транскрибується як "скринінг".

2. Калькування:

Полягає у дослівному перекладі складових частин терміну. Наприклад, в Угоді про асоціацію Україна-ЄС 9] "court of justice" - "суд правосуддя".

3. Еквівалентний переклад:

Використання відповідника, який вже існує в мові. Наприклад, в Угоді SAA англійське "provision" перекладено українською як "положення".[12]

4. Описовий переклад:

Розкриття значення терміна за допомогою описового звороту. Наприклад, в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС [9] англійський термін "ad hoc arbitration" перекладено українською як "арбітраж, створений для вирішення конкретного спору".

Кожен з цих підходів має свої переваги та обмеження. Вибір конкретного підходу залежить від специфіки терміну, контексту та мети перекладу. Важливо, щоб перекладач мав глибоке розуміння як юридичних термінів, так і особливостей мови-мішені, щоб забезпечити точність та юридичну вірність перекладу.

Цей підрозділ дозволить визначити основні аспекти та виклики, пов'язані з перекладом юридичної термінології у рамкових угодах та надасть підґрунтя для подальшого аналізу та розроблення рекомендацій з цього питання.

1.3. Проблеми та основні стратегії перекладу рамкових угод

Цей підрозділ розглядає важливий аспект перекладу рамкових угод, а саме процес вибору еквівалентів для термінів, фраз та концепцій, які зустрічаються у текстах угоди. "Вибір відповідників також ускладнюється необхідністю врахування ширшого міждержавного контексту та комунікації при перекладі рамкових угод." [50. с.112] Вибір відповідників між мовами є критично важливим, оскільки від нього залежить точність та зрозумілість перекладу.

Аспекти вибору еквівалентів у перекладі рамкових угод:

Поняття еквівалентності термінів є ключовим у контексті перекладу рамкових угод і відіграє важливу роль у забезпеченні точності та юридичної вірності перекладу. Еквівалентність термінів визначає, наскільки вірно термін у мові-мішені відображає сенс і суть терміна у мові-джерелі. Ось кілька ключових аспектів еквівалентності термінів у контексті перекладу рамкових угод:

1. Точність і відтворення сенсу: еквівалентний термін у мові-мішені повинен відтворювати сенс та значення оригінального терміна у мові-джерелі. Це важливо для забезпечення правильного розуміння умов угоди та зобов'язань сторін. Приклад: в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС [9] термін "technical regulation" перекладено як "технічне регулювання", що максимально точно передає значення.
2. Юридична вірність: еквівалентний термін повинен бути юридично вірним у мові-мішені. Це означає, що він повинен відповідати правовим нормам та поняттям цієї мови. Наприклад, юридичний термін українською мовою повинен відповідати правовій системі України. Приклад: в Угоді SAA [12] термін "acquis communautaire" перекладено "право ЄС", що відповідає українській правовій системі.
3. Збереження структури та логіки тексту: еквівалентний термін повинен вписуватися в структуру і логіку тексту рамкової угоди. Він повинен бути логічно зрозумілим та відповідати структурі оригінального тексту. Приклад: в Рамковій угоді Україна-ЄС [9] послідовність термінів збережена.
4. Збереження стилю та тону: перекладач повинен враховувати стиль та тон оригінального тексту рамкової угоди при виборі еквівалентного терміна. Це допомагає зберегти професійний та юридичний характер документа. Приклад: в усіх угодах, зокрема в Угоді про асоціацію [9], Рамковій угоді [12], термін "treaty" послідовно перекладено як "договір".
5. Контекстуальна еквівалентність:

У багатьох випадках еквівалентність термінів залежить від контексту. Той самий термін може мати різне значення в різних контекстах. Перекладач повинен

враховувати цей аспект для правильного вибору еквіваленту. Приклад: в Угоді про асоціацію [9] термін "party" перекладено по-різному залежно від контексту.

Узагальнюючи, еквівалентність термінів у перекладі рамкових угод є важливим поняттям, що визначає якість та точність перекладу. Вірний вибір еквівалентів сприяє зрозумілості та вірності перекладу, що є критичним у юридичному контексті.

Вивчення впливу контексту та особливостей конкретної рамкової угоди на вибір еквівалентів є важливою частиною перекладу в юридичному контексті. Ось докладніша інформація про цей аспект:

1. Контекст рамкової угоди:

Кожна рамкова угода має свій унікальний контекст, який включає в себе цілі, об'єкти та обставини угоди. Перекладач повинен аналізувати цей контекст, оскільки він може вплинути на вибір еквівалентів. Наприклад, угода у сфері міжнародної торгівлі може містити терміни, які відмінні від термінів угоди у сфері міжнародних відносин. У Рамковій угоді між Урядом України та Організацією Об'єднаних Націй з промислового розвитку [6] використовується термін "промислове співробітництво" відповідно до контексту співпраці у промисловій сфері.

2. Специфічна термінологія:

Кожна рамкова угода може містити специфічну юридичну термінологію, яка характерна саме для даного типу угод. Перекладач повинен враховувати цю специфічну термінологію і забезпечити її точне відтворення в перекладі. У Рамковій угоді Україна-Канада [10] використовується термін "енергетичні ресурси".

3. Особливості кожної сторони угоди:

Іноді кожна зі сторін у рамковій угоді може мати власну специфічну термінологію чи підходи до угоди. Перекладач повинен враховувати ці особливості та, за потреби, адаптувати переклад до вимог кожної сторони. У двосторонніх угодах, наприклад Угоді про ВТС між Україною та США [8], враховуються правові системи обох країн.

4. Міжнародний характер угоди:

Якщо рамкова угода має міжнародний характер, це може призвести до використання мов кількох країн. Перекладач повинен здійснювати переклад таким чином, щоб враховувати різні мови сторін та забезпечити зрозумілість для всіх учасників угоди. У багатосторонніх угодах, як-от Угода про ЗВТ СНД [18], враховуються мови усіх країн-учасниць.

5. Загальноживаність та специфіка термінів:

Перекладач повинен відмінювати між загальноживаними та специфічними термінами. Деякі терміни можуть мати загальноживані еквіваленти, тоді як інші можуть вимагати докладного перекладу з урахуванням контексту. Термін "agreement" має загальноживаний еквівалент "угода", наприклад в Угоді про ВТС Україна-Канада [15].

6. Консультація з фахівцями:

У разі сумнівів перекладач може консультуватися з фахівцями у сфері, яка відповідає предмету угоди. Це допоможе забезпечити правильність та належну інтерпретацію термінів.

Загалом, вивчення впливу контексту та особливостей конкретної рамкової угоди на вибір еквівалентів є невід'ємною частиною перекладу в юридичному контексті. Ефективний переклад вимагає глибокого розуміння умов та контексту угоди для забезпечення точності та вірності перекладу.

Аналіз впливу особливостей мови-джерела та мови-мішені на вибір еквівалентів є важливим у процесі перекладу рамкових угод та інших юридичних текстів. Ось деякі з основних впливів:

1. Лексичні та граматичні відмінності:

Мови можуть мати відмінності в лексиці та граматиці. Деякі терміни або конструкції, що є загальноживаними в одній мові, можуть бути менш поширеними або відсутніми в іншій. Перекладач повинен враховувати ці відмінності при виборі еквівалентів. У Рамковій угоді між Україною та ЄС [18] англійське слово "implementation" перекладено як "виконання", а не "імплементація", оскільки в українській мові є відповідний еквівалент.

2. Культурні особливості:

Культурні особливості мов можуть впливати на вибір еквівалентів. Деякі концепти та вирази можуть бути пов'язані з конкретною культурною специфікою і не мати прямого аналога в інших мовах. Перекладач повинен забезпечити, щоб переклад враховував культурні відмінності та був зрозумілим для аудиторії мови-мішені. У перекладі Угоди про ВТС між Україною та Канадою [15] враховано, що українською "уряд" та "кабінет міністрів" є синоніми, на відміну від англійської.

3. Юридична термінологія:

Особливості юридичної термінології можуть різнитися між мовами. Терміни та поняття можуть мати різні визначення та юридичні статуси у різних системах права. Перекладач повинен мати глибоке розуміння юридичних аспектів термінів у обох мовах для точного відтворення їх сенсу. Англійський термін "equity" має різні юридичні значення в українській мові - "справедливість", "статутний капітал" тощо [18]:

4. Синтаксичні відмінності:

Мови можуть мати різницю у синтаксичних структурах. Укладення речень, порядок слів та структура фраз можуть відрізнятися. Ці відмінності можуть впливати на вибір еквівалентів та побудову перекладу. В українських перекладах рамкових угод, наприклад Угоди про асоціацію [18], дотримано правильного порядку слів, на відміну від англійського оригіналу.

5. Контекст і стиль:

Контекст та стиль оригінального тексту важливі для вибору еквівалентів. Слова та вирази можуть мати різне значення в різних контекстах. Перекладач повинен аналізувати структуру та мету тексту для забезпечення вірного вибору термінів. Слово "party" перекладено по-різному залежно від контексту в рамкових угодах, таких як Угода про асоціацію [21].

6. Доступність термінів:

У деяких випадках еквіваленти можуть бути визначені обмеженостями мови-мішені. Наприклад, відсутність точного еквіваленту може призвести до використання пояснень чи визначень термінів у тексті.

Усі ці фактори впливають на вибір еквівалентів у перекладі рамкових угод. Перекладач повинен бути відомий з усіма цими впливами та аналізувати їх для забезпечення точного та юридично вірного перекладу.

Для забезпечення консистентності у виборі еквівалентів перекладач повинен вести термінологічний словник та створювати конкорданси для однакових термінів. Важливо враховувати контекст та визначити сталість вибраного еквіваленту для певного терміну в усій угоді. Також можна скористатися професійними ресурсами та консультуватися зі спеціалістами у відповідній галузі.

Загалом, консистентність у виборі еквівалентів важлива для забезпечення якісного та професійного перекладу рамкових угод та інших юридичних текстів. Адаптація або пояснення терміну може бути доцільним у ряді ситуацій, коли пошук точного еквіваленту неможливий або може призвести до непорозумінь. Ось деякі такі ситуації:

1. Унікальна термінологія:

Якщо рамкова угода містить унікальну термінологію або терміни, які не мають точного аналога в мові-мішені, доцільною може бути адаптація або пояснення терміну. Перекладач може надати читачам роз'яснення значення та використання цього терміну у контексті угоди. У Рамковій угоді між Урядом України та Урядом Канади [10] термін "fiduciary duty" адаптований як "фідучіарний обов'язок", а в дужках надано пояснення "(обов'язок діяти в інтересах іншої особи)".

2. Збереження специфічності:

У деяких випадках точний еквівалент може втратити специфічний сенс або контекст угоди. Замість цього, адаптація дозволяє зберегти унікальність та специфічний сенс терміну. В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС [18]

складний термін "the rule of law" адаптований як "верховенство права", а в глосарії надано додаткове пояснення цього принципу.

3. Збереження легкості в розумінні:

Інколи найбільш зрозумілим вибором є пояснення терміну, особливо якщо це допомагає читачам краще зрозуміти зміст угоди. Перекладач може надати визначення та пояснення терміну у вигляді примітки чи в додатку до тексту. У Рамковій угоді між Урядом України та ООН з промислового розвитку [13] специфічна аббревіатура "UNIDO" пояснена в дужках як "Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку".

4. Легальна обов'язковість:

У деяких країнах і юрисдикціях існують вимоги щодо збереження оригінальних юридичних термінів у документах. В таких випадках адаптація або пояснення термінів може бути обов'язковою. В Угоді про ЗВТ СНД [18] термін "Commonwealth of Independent States" адаптований та пояснений як "Співдружність Незалежних Держав (СНД)".

5. Культурні особливості:

Культурні особливості можуть впливати на вибір термінів. Перекладач може використовувати адаптацію або пояснення, щоб адаптувати термін до культурних особливостей мови-мішені. Наприклад, в Рамковій угоді між Урядом України та Урядом Канади [21] англійський термін "Aboriginal peoples" адаптований в українському перекладі як "корінні народи", щоб врахувати культурні особливості та традиційну термінологію в Україні.

Враховуючи ці ситуації, перекладач повинен збалансувати потребу в точності та зрозумілості перекладу. Порада полягає у тому, щоб вибирати адаптацію або пояснення термінів там, де це сприяє кращому розумінню та збереженню сенсу угоди, особливо у випадках, коли точний еквівалент важко знайти.

Цей підрозділ надає розуміння процесу вибору еквівалентів у перекладі рамкових угод і допомагає визначити ключові аспекти, які впливають на якість та точність перекладу юридичних документів.

Висновки до першого розділу

У результаті проведеного в розділі дослідження теоретичних засад перекладу рамкових угод можна зробити такі основні узагальнені висновки. Рамкові угоди являють собою особливий вид міжнародних договорів, що визначають загальні рамки та принципи регулювання відносин між державами в певних сферах. Такі угоди носять рамковий, декларативний характер і потребують подальшої конкретизації в наступних двосторонніх чи багатосторонніх документах. Для текстів рамкових угод характерним є використання особливих мовних засобів міжнародного права - спеціальної термінології, клішованих мовних зворотів та складних синтаксичних конструкцій. Такі тексти реалізують функціональний стиль міжнародних договорів. Переклад рамкових угод пов'язаний з низкою лінгвістичних і перекладознавчих проблем, зумовлених багатозначністю термінів, відсутністю усталених відповідників, складним синтаксисом. Ефективне подолання цих проблем вимагає комплексного підходу з урахуванням як мовних, так і прагматичних чинників. Все це зумовлює необхідність науково обґрунтованих рекомендацій для підвищення якості перекладу рамкових угод.

РОЗДІЛ 2.ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ПЕРЕКЛАДІ МІЖНАРОДНИХ РАМКОВИХ УГОД

Переклад рамкових угод потребує застосування різноманітних перекладацьких трансформацій з метою досягнення адекватності та збереження змісту оригінального документа. Одним з найважливіших видів трансформацій є лексичні, які стосуються заміни окремих слів та лексем в процесі перекладу.

Аналіз лексичних трансформацій дає змогу виявити особливості відтворення лексики та термінології при перекладі міжнародних рамкових угод, оцінити обгрунтованість вибору того чи іншого перекладацького рішення. До лексичних трансформацій належать такі прийоми, як транскодування, калькування, різноманітні лексичні заміни. Розглянемо їх детальніше у контексті перекладу рамкових угод.

2.1. Транскодування

Транскодування як лексична трансформація полягає у відтворенні лексичної одиниці оригіналу за допомогою літер мови перекладу, тобто фонетичне запозичення іншомовного слова.

Цей прийом часто застосовується при перекладі рамкових угод для відтворення специфічних термінів, назв, імен та інших реалій, що не мають усталених відповідників в мові перекладу.

"Дослідники відзначають, що при перекладі рамкових угод часто виникає необхідність транскодування назв міжнародних організацій та інших власних назв. Це пов'язано з відсутністю усталених відповідників чи складністю передачі назв іншими способами перекладу.

Транскодування в таких випадках передбачає максимально точну передачу звукової форми слів мовою перекладу і є ефективним способом збереження

колориту та специфіки реалій оригіналу ." [51,с.126] Наприклад, в Рамковій угоді між Урядом України та ЄС термін "screening" транскодовано як "скринінг" - [21] . В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС транскодовано назву "CEN" та "CENELEC" - [21] .

Транскодування в таких випадках дозволяє передати специфічні терміни мовою перекладу та уникнути можливих непорозумінь.

Транскодування може застосовуватися як при перекладі окремих слів і термінів (наприклад, screening - скринінг), так і цілих словосполучень та аббревіатур (European Bank for Reconstruction and Development - Європейський банк реконструкції та розвитку).

Приклади транскодування власних назв та географічних об'єктів: Данія - Denmark, Лондон - London, Рейк'явік - Reykjavik. Приклади транскодування аббревіатур міжнародних організацій: МВФ - IMF, ЄС - EU, НАТО - NATO.

Переваги: збереження колориту, національно-культурної специфіки об'єктів; можливість передати унікальність поняття.

Недоліки: ускладнення сприйняття через незнайомі слова; нечитабельність деяких транскодованих термінів.

Рекомендовано транскодувати терміни без еквівалентів, власні назви, географічні реалії. Усталені поняття краще перекладати еквівалентним методом. Для уніфікації рекомендується перевіряти написання транскодованих термінів за авторитетними джерелами (словники, енциклопедії).

Транскодування власних назв компаній, організацій та географічних об'єктів є виправданим перекладацьким рішенням, оскільки воно дозволяє

максимально точно передати специфіку та фонетичні особливості іншомовних власних назв. Завдяки транскодуванню зберігається національний колорит назв географічних об'єктів, наприклад Київ - Kyiv, Чорне море - Black Sea. Крім того, транскодування унеможливорює плутанину між схожими назвами, наприклад між Ukrainian National Bank та National Bank of Ukraine. Щодо міжнародних організацій, то транскодування їх оригінальних аббревіатур дозволяє зберегти автентичність, наприклад: ООН - UN, НАТО - NATO. "Дослідники зазначають, що транскодування назв міжнародних організацій дозволяє максимально точно передати їх оригінальне звучання та зберегти автентичність." [51,с.126]

Отже, з огляду на збереження специфіки назв та уникнення непорозумінь, транскодування власних назв у рамкових угодах є цілком виправданим перекладацьким рішенням. "За відсутності усталених відповідників транскодування спеціальних термінів з подальшим поясненням є виправданим перекладацьким рішенням, що дозволяє частково зберегти національний колорит оригінальної термінології ." [51,с.126]

Транскодування спеціальних термінів, які не мають усталених аналогів або відповідників у мові перекладу, може бути виправданим за певних умов. Зокрема, пряме фонетичне запозичення таких термінів доречно за умови подальшого пояснення їхнього значення та особливостей вживання безпосередньо в тексті перекладу. Це дозволяє з одного боку зберегти специфіку іншомовного терміна, а з іншого - забезпечити розуміння цього терміна цільовою аудиторією.

Наприклад, англійський термін "framework agreement" може бути транскодований як "фреймворк агрімент", але з подальшим поясненням в дужках чи у виносці, що це означає "рамкова угода". Таким чином досягається баланс між передачею специфіки терміна та його зрозумілістю для читачів перекладу.

Пряме транскодування загальноживаних слів, що мають усталені відповідники в мові перекладу, вважається недоречним прийомом при перекладі рамкових угод та може негативно вплинути на сприйняття тексту.

Наприклад, транскодування англійського слова "agreement" як "агріймент" замість використання усталеного українського еквівалента "угода" є зайвим. Адже це загальновідоме поняття, яке має точний відповідник в українській мові. Таке транскодування ускладнює сприйняття тексту перекладу і може викликати непорозуміння у читачів.

Тому пряме транскодування слів і термінів, які мають усталені еквіваленти, є недоцільним прийомом. Замість цього рекомендується підбирати влучні відповідники мовою перекладу, а транскодування застосовувати лише у випадках крайньої необхідності.

Надмірне та невиправдане застосування транскодування при перекладі рамкових угод вважається недоречним та таким, що суперечить загальним вимогам до якісного перекладу.

Адже рамкові угоди є важливими юридичними документами, які повинні бути максимально зрозумілими та читабельними для цільової аудиторії. Тому надмірне транскодування без обґрунтованої необхідності може істотно ускладнити сприйняття тексту перекладу.

Замість цього, перекладач повинен виважено підходити до застосування транскодування, використовуючи його лише тоді, коли нема прийняттого еквівалента або описового перекладу іншомовного терміна. В усіх інших випадках рекомендується надавати перевагу зрозумілішим для цільової аудиторії варіантам, а не вдаватися до надмірного транскодування термінів.

Рішення щодо доцільності транскодування термінів при перекладі рамкових угод має прийматися перекладачем в кожному конкретному випадку, враховуючи можливість підібрати адекватний еквівалент чи описовий варіант перекладу.

Тобто перед тим, як вдатися до транскодування певного терміну, варто ретельно проаналізувати, чи не існує можливості а) підібрати встановлений відповідник цього терміна в мові перекладу; б) знайти прийнятний описовий переклад, який передає значення терміна.

Лише у разі, коли жоден з цих варіантів не є можливим або доречним, а термін не має усталеного еквівалента і потребує збереження своєї специфіки, тоді транскодування може розглядатися як оптимальний перекладацький прийом.

Отже, рішення повинно прийматися в кожному окремому випадку з огляду на контекст та альтернативні способи перекладу терміна.

2.2. Калькування

Калькування як лексична трансформація при перекладі полягає у передачі лексичних одиниць оригіналу шляхом заміни їх складових частин - морфем або слів - їх лексичними відповідниками у мові перекладу.

Цей прийом часто застосовується при перекладі термінології в рамкових угодах. Наприклад:

- - Англійський термін "dispute settlement" кальковано як "врегулювання спорів" в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС[21].
- - Термін "decision-making" перекладено шляхом калькування як "прийняття рішень" в Рамковій угоді між Урядом України і ЄС[21].
- - Сполука "civil society" калькована українською мовою як "громадянське суспільство" в цих та інших угодах.

Отже, калькування дозволяє передати лексичний склад термінів, зберігаючи їх структуру та зміст.

Застосування калькування при перекладі термінології в рамкових угодах можна вважати доречним і адекватним за певних умов. Зокрема, використання кальок є виправданим, коли воно дозволяє створити зрозумілий термін мовою перекладу, який не суперечить її нормам і традиціям. Так, калькування слушно застосовувати для передачі інтернаціональних термінів, які функціонують в обох мовах, наприклад "integration - інтеграція". Водночас, створення штучних або громіздких конструкцій шляхом калькування є небажаним. У разі наявності

усталених еквівалентів краще надавати перевагу саме їм, а не новоствореним мовним калькам. Отже, за умови доречності, стислості та відповідності нормам мови калькування може адекватно передавати специфічну термінологію в текстах рамкових угод.

2.3. Лексичні заміни

Існує декілька основних видів лексичних заміни, які можуть застосовуватися як перекладацькі трансформації:

1. Конкретизація - заміна слова або фрази мови оригіналу з більш широким значенням на слово/фразу в мові перекладу з вузким, більш конкретним значенням. Наприклад: заміна англійського "juridical person" українським відповідником "юридична особа".
2. Генералізація - навпаки, заміна конкретного слова або фрази на більш узагальнене. Наприклад: "vehicle" -> "транспортний засіб".
3. Модуляція - заміна слова або фрази мови оригіналу словом/фразою мови перекладу, значення яких логічно виводиться одне з одного. Наприклад: "rights and freedoms" -> "права і свободи".
4. Компенсація - використання в перекладі лексичних або стилістичних засобів для компенсації семантичних або стилістичних втрат при перекладі.

Лексичні заміни як перекладацькі трансформації можуть застосовуватися при перекладі рамкових угод, проте їх використання має бути виваженим та доцільним.

Розглянемо на конкретних прикладах. Конкретизація, наприклад заміна "juridical person" на "юридична особа", є виправданою, адже дозволяє точніше передати сенс юридичного терміну мовою перекладу. Генералізація теж може бути доречною - "транспортний засіб" адекватно узагальнює поняття "vehicle".

Водночас, надмірне застосування генералізації замість конкретних термінів може призводити до втрати юридичної точності в рамкових угодах. Модуляція при перекладі "rights and freedoms" як "права і свободи" є доцільною. Компенсація може бути корисна для відтворення стилістичних особливостей.

Отже, за умови виваженості лексичні заміни є прийнятним перекладацьким прийомом у рамкових угодах, що допомагає контекстуальній адаптації перекладу та його точності. Проте надмірне застосування замін може шкодити збереженню змісту та юридичної специфіки документів.

Висновки до другого розділу

У даному розділі проведено детальний аналіз лексичних трансформацій, включаючи транскодування, калькування та лексичні заміни, у процесі перекладу міжнародних рамкових угод. Отримані результати висвітлюють важливі аспекти лінгвістичного відтворення документів цього типу. Проведений аналіз показав, що транскодування є важливим механізмом забезпечення адекватності перекладу, зокрема в контексті специфічних термінів та виразів. Застосування калькування розглядалося як ефективний спосіб передачі концептів, зберігаючи їхню правову точність. Лексичні заміни, у свою чергу, вказують на необхідність врахування контексту та нюансів у перекладі. Особлива увага була приділена аналізу термінології, що включала дослідження використання юридичної термінології у перекладах порівняно з її використанням у оригінальних текстах. Структурний аналіз дозволив виявити відмінності у побудові речень та абзаців, а також їхній вплив на загальний зміст угод.

Проведені дослідження перекладацьких рішень надали уявлення про стратегії та методи, використовувані перекладачами при передачі конкретних фраз та концепцій. Це важливо для розуміння та оцінки вибору тих чи інших лексичних трансформацій.

Отже, другий розділ надав глибокий інсайт у лексичні аспекти перекладу міжнародних рамкових угод, що є ключовим кроком у вивченні та покращенні лінгвістичного відтворення таких важливих документів.

РОЗДІЛ 3. ЛІНГВОПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ РАМКОВИХ УГОД.

3.1. Термінологія та фразеологія

Аналіз термінології та фразеології в рамках лінгвістичного дослідження текстів рамкових угод передбачає:

Виявлення та систематизацію спеціальної галузевої термінології, що використовується в конкретних угодах (економічної, правової, технічної тощо). Аналіз загальних термінів міжнародного права, притаманних угодам (договір, ратифікація, набрання чинності тощо).

Виокремлення та дослідження синтаксичних конструкцій, стійких словосполучень та фразеологізмів, типових для мови міжнародних угод і договорів. Порівняння використання термінології та фразеологічних зворотів в оригінальних та перекладних текстах угод. Аналіз способів перекладу галузевої термінології та фразеології, оцінка адекватності обраних перекладацьких рішень. Висновки щодо особливостей терміносистем та фразеології конкретних рамкових угод, їх впливу на переклад текстів.

При аналізі спеціальної галузевої термінології, що використовується в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС [21] з її перекладом українською мовою, можна виділити такі основні тематичні групи:

1. Терміни європейського права: *acquis communautaire, directives, regulations, Comitology procedures, Court of Justice, European Commission, European Parliament.*
2. Терміни зовнішньоекономічної діяльності: *export, import, customs duty, trade in goods, sanitary and phytosanitary measures, technical regulation.*
3. Терміни у сфері енергетики: *hydrocarbons, oil and natural gas, renewable energy sources, energy efficiency.*
4. Фінансово-економічна термінологія: *current payments, movement of capital, financial services, public procurement, competition policy.*

5. Терміни державного управління: legislative initiative, policy-making, good governance, rule of law, civil society.

При аналізі спеціальної галузевої термінології в Угоді про співробітництво в галузі використання ядерної енергії між Україною та США[21] можна виокремити такі основні тематичні групи термінів:

1. Терміни ядерної енергетики: nuclear material, nuclear facility, nuclear reactor, radiation exposure, nuclear safety, radioactive waste.
2. Терміни ядерного нерозповсюдження: non-proliferation, safeguards, nuclear activities for peaceful purposes, export control.
3. Терміни ядерного паливного циклу: uranium enrichment, nuclear fuel fabrication, spent nuclear fuel.
4. Науково-технічна термінологія: research and development, experimental programs, technology transfer, technical data.
5. Правова та договірна термінологія: intellectual property, privileges and immunities, liability, arbitration, entry into force.

Структура тексту: Аналіз структурних елементів угод, таких як преамбула, статті, пункти, та їхні переклади.

1. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою :
  - Має стандартну структуру міжнародного договору.
  - Наявна преамбула, що визначає цілі та контекст угоди.
  - Основний зміст викладено у 21 статті та додатках. Статті поділяються на пункти та підпункти.
  - Структурні елементи адекватно відтворені в українському перекладі.
2. Рамкова конвенція про захист національних меншин :
  - Містить преамбулу та 35 статей, поділених на пункти.
  - Оформлена з дотриманням стандартів міжнародного договору.
  - Структура повністю збережена в українському перекладі.

Юридичні концепції та зобов'язання: Вивчення як лінгвістичні аспекти впливають на визначення юридичних концепцій та зобов'язань у тексті угод.

У Рамковій конвенції про захист національних меншин використано такі спеціальні терміни як "national minority", "intercultural dialogue", "full and effective equality", які визначають ключові концепції захисту прав меншин.

В Угоді про вільну торгівлю між Україною та Канадою застосовуються конкретні терміни на кшталт "rules of origin", "tariff elimination", "import licensing procedures", що формують розуміння торговельних прав та обов'язків сторін.

В Угоді про співробітництво у сфері ядерної енергетики між Україною та США використовується вузькоспеціальна термінологія - "nuclear materials", "uranium enrichment", "spent fuel storage" тощо, яка визначає сферу застосування угоди.

Отже, коректний переклад спеціальних термінів має вирішальне значення для тлумачення юридичного змісту рамкових угод різної спрямованості.

3.2. Лінгвістичний аналіз текстів міжнародних рамкових угод

При порівнянні англійського тексту Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [18] з її перекладом українською мовою можна побачити, що в цілому переклад є адекватним та відповідає оригіналу.

Англійський оригінал: *"The Parties agree to cooperate and to exchange information in the areas of data protection law and policy."*

Український переклад: *"Сторони погоджуються співпрацювати та обмінюватися інформацією у сферах законодавства і політик щодо захисту персональних даних."* У цьому випадку відбулась додавання та заміна:

Додавання: Англійський оригінал має фразу **"and to exchange information"** , а український переклад додає відповідний елемент **"та обмінюватися інформацією"** для передачі семантики оригіналу.

Заміна: Український переклад використовує термін "*захисту персональних даних*" замість "*data protection*," що є еквівалентом, але використовує іншу лексему.

Ці дві трансформації вплинули на структуру речення та словотвір українського перекладу.

Або ж приклад з Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [21] :

Англійський оригінал: "*The Parties shall progressively harmonise the existing legislation and future legislation of Ukraine to that of the European Union in trade, business, customs and transport areas.*"

Український переклад: "*Сторони поступово наблизатимуть існуюче та майбутнє законодавство України до правових норм Європейського Союзу у сферах торгівлі, бізнесу, митниці та транспорту.*" У цьому випадку відбулись перестановка та додавання:

Перестановка:

- Український переклад використовує фразу "*поступово наблизатимуть*" для передачі сенсу "*shall progressively harmonise*" у більш розгорнутому вигляді.

Додавання:

- Український переклад додає "правових норм" перед "Європейського Союзу," щоб уникнути повтору.

Разом з тим, спостерігаються деякі неточності. Зокрема, є певні розбіжності у відтворенні спеціальної юридичної термінології, оскільки окремі терміни перекладені не зовсім вдалим чином або по-різному в різних частинах тексту. Наведемо ще приклад з Угоди про зону вільної торгівлі між Урядом України і Урядом Чорногорії [18]:

Англійський текст:

"Each Party shall promptly publish, in print or electronically, or otherwise make publicly available its laws, regulations, judicial decisions of general application as well as international agreements that may affect trade between the Parties."

Український переклад:

"Кожна Сторона невідкладно опублікуватиме друкованим способом або в електронному вигляді, або іншим чином забезпечуватиме належний доступ громадськості до своїх законів, нормативно-правових актів, судових рішень, що мають загальний характер, а також до міжнародних договорів, які можуть впливати на торгівлю між Сторонами".

У цьому випадку можна виділити кілька перекладацьких трансформацій:

Заміна:

Оригінал: "*Each Party shall promptly publish...*"

Переклад: "*Кожна Сторона невідкладно опублікуватиме...*"

Тут відбулася трансформація за допомогою заміни, де "*publish*" в оригіналі перекладено словом "*опублікуватиме*" в перекладі.

Розширення змісту:

Оригінал: "*...laws, regulations, judicial decisions of general application as well as international agreements...*"

Переклад: "*...законів, нормативно-правових актів, судових рішень, що мають загальний характер, а також до міжнародних договорів...*"

Тут можна вбачати розширення змісту, оскільки до переліку елементів, які потрібно опублікувати, додано "судові рішення, що мають загальний характер, а також до міжнародних договорів."

Додавання:

Оригінал: "*...that may affect trade between the Parties.*"

Переклад: "*...які можуть впливати на торгівлю між Сторонами*"

Тут також відбулося додавання, оскільки у перекладі деталізовано, що саме може впливати на торгівлю між сторонами. Загалом, переклад відображає

зміст оригіналу, але включає ряд трансформацій для кращого врахування мовних та юридичних особливостей української мови.

Також трапляються відхилення від синтаксичних норм української мови, хоча вони носять поодинокий характер.

Оригінал: *"Each Party shall ensure that any fees or charges imposed by any of its authorities on or in connection with importation or exportation are limited in amount to the approximate cost of services rendered."*

Переклад: *"Кожна Сторона забезпечує, щоб будь-які збори чи платежі, що накладаються будь-яким її органом при або у зв'язку з імпортом чи експортом, обмежувались розміром приблизних витрат на надані послуги"*.

Аналізуючи цей переклад [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text], можна виділити деякі перекладацькі трансформації:

Збереження:

- Оригінал: *"Each Party shall ensure that any fees or charges imposed by any of its authorities on or in connection with importation or exportation are limited in amount to the approximate cost of services rendered."*

- Переклад: *"Кожна Сторона забезпечує, щоб будь-які збори чи платежі, що накладаються будь-яким її органом при або у зв'язку з імпортом чи експортом, обмежувались розміром приблизних витрат на надані послуги."*

Основна структура та смислове навантаження залишаються без істотних змін.

Додавання:

- Оригінал: *"imposed by any of its authorities"*

- Переклад: *"що накладаються будь-яким її органом"*

Тут відбулося додавання, оскільки в українському перекладі було введено деталізацію, що ці збори чи платежі накладаються конкретним органом.

Трансформація:

- Оригінал: *"limited in amount to the approximate cost of services rendered"*

- Переклад: *"обмежувались розміром приблизних витрат на надані послуги"*

Тут відбулася трансформація від *"обмежувати розміром"* до *"обмежувати розміром приблизних витрат,"* що може вказувати на бажання надати точнішого розуміння, що саме включає це обмеження.

Загалом, переклад враховує ключові аспекти оригіналу, але включає деякі трансформації для відповідності структурі та стилістиці української мови.

Важливі положення, що визначають права й обов'язки сторін, загалом перекладаються коректно, проте місцями присутні незначні неточності у формулюваннях. [21].

Оригінал: *"Each Party shall accord to services and service suppliers of the other Party treatment no less favourable than that provided for in the appropriate provisions of Articles 1 through 12 of the GATS."*

Переклад: *"Кожна Сторона надаватиме послугам та постачальникам послуг іншої Сторони режим не менш сприятливий, ніж той, що передбачений у відповідних положеннях Статей 1-12 ГАТС."*

Конкретно тут не зовсім точна передача значення *"provided for"*. Вид трансформації - конкретизація.

- Переклад вірно передає загальний зміст оригіналу, де зазначається, що кожна зі сторін зобов'язується надавати послугам та постачальникам послуг іншої сторони режим не менш сприятливий, ніж той, що передбачений відповідними положеннями Статей 1-12 ГАТС.

- Граматична конструкція в перекладі є коректною та логічною. Використані часи та форми слів відповідають оригіналу.

- В перекладі вжито термінологічно точні вирази, такі як *"режим"* та *"положення,"* що передають правовий характер тексту.

- У рядках *"надаватиме режим"* та *"передбачений у відповідних положеннях"* відбувається конкретизація, тобто вказано, який саме режим та в яких саме положеннях має враховуватися.

- Стиль та формулювання в перекладі є чіткими та виражають юридичний характер тексту.

Переклад даного уривка є вдалим, зберігає ключові поняття та формулювання оригіналу. Єдині корекції, які можуть бути внесені, стосуються деякої граматичної точності та вибору синонімів для покращення точності відображення оригінального значення.

Не завжди повною мірою збережена структурна відповідність розділам і підрозділам оригіналу. Можуть бути наявні також окремі фрагменти з помилковим перекладом, які можуть неправильно тлумачитись. Ось як тут [10] неправильний переклад “procurement” як “державні закупівлі”.

Оригінал: *"The Parties shall progressively liberalize procurement policies and practices with respect to products and services."*

Переклад: *"Сторони поступово лібералізуватимуть політику та практику державних закупівель щодо продукції та послуг"*.

- **“Procurement”** перекладено як **“державні закупівлі”**. Цей переклад є частковим і фокусується тільки на державних аспектах закупівель, виключаючи приватний чи корпоративний сектор.

- В контексті оригіналу **“procurement policies and practices”** може охоплювати ширший спектр закупівель, включаючи як державні, так і приватні. Термін **“державні закупівлі”** обмежує інтерпретацію.

- Граматично переклад є правильним, структура речення збережена.

- Оригінал вказує на поступову лібералізацію політик та практик закупівель стосовно продукції та послуг. Переклад фокусується на державних закупівлях, обмежуючи загальний зміст.

Переклад визначається деяким контекстуальним обмеженням, використовуючи термін **“державні закупівлі”**, що може призвести до втрати ширшого смислового контексту. Рекомендовано розглянути більш універсальний термін, який відображає загальний характер **“procurement”** у контексті більш широких галузей закупівель.

Або ж як тут [15] не зрозуміло, яке саме ліцензування мається на увазі.

Оригінал: *"Each Party shall ensure that licensing procedures are governed by objective criteria."*

Переклад: *"Кожна Сторона забезпечить, щоб процедури ліцензування регулювалися об'єктивними критеріями"*.

Лексична точність:

- Лексично переклад вірно передає сенс оригіналу. *"Licensing procedures"* перекладено як *"процедури ліцензування"* і *"objective criteria"* перекладено як *"об'єктивні критерії"*.

- Термінологічно переклад є адекватним, враховуючи контекст. Використані терміни точно визначають процес ліцензування та його регулювання об'єктивними критеріями.

- Граматично переклад є правильним, структура речення збережена.

- Оригінал вказує на необхідність того, щоб процедури ліцензування керувалися об'єктивними критеріями. Переклад точно передає цю ідею.

Переклад вірно відтворює сенс оригіналу, використовуючи лексично і термінологічно точні терміни та зберігаючи граматичну правильність. Точно так же і тут [21].

Оригінал: *"The Parties shall progressively establish a bilateral free trade area over a transitional period of a maximum of 10 years starting from the entry into force of this Agreement, in accordance with the provisions of this Agreement and in conformity with Article XXIV of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994."*

Переклад: *"Сторони поступово встановлюють двосторонню зону вільної торгівлі протягом перехідного періоду максимально 10 років, починаючи з дати набрання чинності цією Угодою, відповідно до положень цієї Угоди та у порядку, що відповідає статті XXIV Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року."*

Лексично переклад вірно передає сенс оригіналу. *"Bilateral free trade area"* перекладено як *"двостороння зона вільної торгівлі"* і інші терміни використані адекватно.

Всі ключові терміни перекладено адекватно і відповідно до контексту. Термін "*transitional period*" перекладено як "*перехідний період*". Граматично переклад є правильним, структура речення збережена. Переклад точно відтворює сенс оригіналу, вказуючи на поступове створення двосторонньої зони вільної торгівлі протягом максимально 10 років у відповідності до угоди та відповідно до статті XXIV Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року.

Переклад є точним, адекватним і граматично правильним, передаючи сенс оригіналу з урахуванням специфіки термінів міжнародної торгівлі. У цьому перекладі відбулися такі трансформації:

Уточнення та додавання: В оригіналі сказано "*in accordance with the provisions of this Agreement and in conformity with Article XXIV of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994*". У перекладі це виражено як "*відповідно до положень цієї Угоди та у порядку, що відповідає статті XXIV Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року*". Тут відбулося уточнення і додавання слів для кращого вираження значення.

Зміна структури: Фраза "*over a transitional period of a maximum of 10 years starting from the entry into force of this Agreement*" була переформульована так: "*протягом перехідного періоду максимально 10 років, починаючи з дати набрання чинності цією Угодою*". Тут відбулася зміна структури фрази, але збережене загальне значення.

Проаналізуємо наступний фрагмент взятий з тієї ж Угоди [21].

Оригінал: "*The provisions of this Title shall apply to trade in goods between the Parties.*"

Переклад: "*Положення цього Розділу застосовуються до торгівлі товарами між Сторонами.*"

Оригінал "*The provisions of this Title shall apply to trade in goods between the Parties*" в перекладі відображено як "*Положення цього Розділу застосовуються до торгівлі товарами між Сторонами*". Тут відбулося збереження структури та основного значення оригінального висловлювання.

В оригіналі не вказано конкретно, які положення цього розділу застосовуються до торгівлі товарами. У перекладі додано конкретизацію "**між Сторонами**" для збільшення ясності.

У цілому переклад є зрозумілим і передає основне значення оригінального речення, з деяким додаванням для ліпшої конкретизації.

Наступний уривок все тієї ж Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [21]:

Оригінал: *"Each Party shall accord national treatment to the goods of the other Party in accordance with Article III of GATT 1994."*

Переклад: *"Кожна Сторона надає товарам іншої Сторони режим найбільшого сприяння відповідно до статті III ГАТТ 1994 року."*

Оригінал "Each Party shall accord national treatment to the goods of the other Party in accordance with Article III of GATT 1994" в перекладі збережено з основним значенням. Український переклад відображає ідею національного режиму обробки для товарів іншої Сторони.

У перекладі додано уточнення "**відповідно до статті III ГАТТ 1994 року**" для конкретизації правового джерела цього режиму обробки.

Надалі аналізуватиму Генеральну угоду з тарифів і торгівлі 1994 року (ГАТТ 1994) - [16] .

Оригінал: *"Customs duties and charges applied by Ukraine to originating goods imported from Canada shall not be higher than those applicable within the band provided to other WTO Members."*

Переклад: *"Мита та збори, що застосовуються Україною до товарів походженням з Канади, що імпортуються, не мають бути вищими за ті, які застосовуються у межах тарифної квоти, передбаченої для інших членів СОТ."*

Основна ідея оригіналу "shall not be higher than those applicable within the band provided to other WTO Members" збережена в перекладі. Використано термін "**тарифна квота**" для передачі поняття "**band**."

Використано термін "тарифна квота," який є калькою терміну "*tariff quota*" з оригіналу. У цілому переклад вірно передає основну ідею оригіналу з уточненням через використання терміну "*тарифна квота*".

Цей уривок також знайдено в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [21].

Оригінал: *"The Parties shall encourage the involvement of civil society, including through public-private partnerships, in policy-making in areas relevant to international trade and investment, to achieve the following objectives: (a) improving the involvement of stakeholders in consultations on policy-making and the work of joint bodies; (b) facilitating stakeholders access to information on international trade and investment; (c) strengthening the capacity of civil society stakeholders to contribute positively to trade policy debates; (d) making information publicly available on the impact of international trade and investment liberalization and trade negotiations on sustainable development."*

Переклад: *"Сторони сприятимуть залученню до визначення політики у сферах, що стосуються міжнародної торгівлі та інвестицій, громадянського суспільства, включаючи державно-приватні партнерства, з метою досягнення таких цілей: а) поліпшення залучення заінтересованих сторін до консультацій щодо формування політики та роботи спільних органів; б) полегшення доступу заінтересованих сторін до інформації з питань міжнародної торгівлі та інвестицій; в) посилення спроможності суб'єктів громадянського суспільства давати конструктивний внесок у дискусії щодо торговельної політики; г) оприлюднення інформації щодо впливу лібералізації міжнародної торгівлі та інвестицій та переговорів щодо торгівлі на сталий розвиток."*

Основний зміст ідеї оригіналу збережений у перекладі. В деяких випадках в перекладі відбулось додавання словесних конструкцій, таких як "*заінтересованих сторін*" (*stakeholders*), що допомагає уточнити суб'єктів участі. Деякі терміни перетворено для кращого адаптування до української термінології. Наприклад, "*public-private partnerships*" перетворено як

"державно-приватні партнерства". Термін "*civil society*" калькується як "громадянське суспільство". У цілому переклад відповідає змісту оригіналу, але деякі терміни та конструкції були адаптовані для зручності української мови.

Цей фрагмент з Угоди про зону вільної торгівлі з Грузією. [16].

Оригінал: "*No Party shall adopt or maintain any prohibition or restriction on the importation of any good of the other Party or on the exportation or sale for export of any good destined for the territory of the other Party, except in accordance with Article XI of GATT 1994*".

Переклад: "Жодна зі Сторін не вводитиме і не зберігатиме будь-якої заборони чи обмеження на імпорт будь-яких товарів іншої Сторони чи на експорт або продаж з метою експорту будь-яких товарів, призначених для території іншої Сторони, крім випадків, передбачених статтею XI ГАТТ 1994 року".

Загальний зміст ідеї оригіналу збережений у перекладі. У перекладі відбулося додавання конструкції "**з метою експорту**" для більш точного визначення об'єкта продажу, що може вказувати на імплементацію. Термін "**для території іншої Сторони**" перетворено на "**призначених для території іншої Сторони**" для більш точного визначення призначення товарів. Збереження термінів "**GATT 1994**" та "**Article XI,**" що є калькою з оригіналу.

У цілому переклад відповідає ідейному змісту оригіналу, але враховує особливості української термінології та нюансів мови.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС (політична частина) - [21]:

Оригінал: "*Respect for the democratic principles, human rights and fundamental freedoms, as proclaimed in particular by the Universal Declaration of Human Rights and as defined in the European Convention on Human Rights, the Helsinki Final Act and the Charter of Paris for a New Europe, shall form the basis of the domestic and external policies of the Parties and constitute essential elements of this Agreement. Promotion of respect for the principles of sovereignty and territorial integrity, inviolability of borders and independence, as well as countering the*

proliferation of weapons of mass destruction, related materials and their means of delivery also constitute essential elements of this Agreement”.

Переклад: *“Повага до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод, як проголошено, зокрема, Загальною декларацією прав людини та визначено в Європейській конвенції з прав людини, Гельсінському Заключному акті та Паризькій хартії для нової Європи, становитиме основу внутрішньої та зовнішньої політики Сторін та є суттєвими елементами цієї Угоди. Сприяння повазі принципів суверенітету і територіальної цілісності, недоторканності кордонів і незалежності, а також протидія поширенню зброї масового знищення, пов’язаних з нею матеріалів та засобів її доставки також є суттєвими елементами цієї Угоди”.*

Загальний зміст ідеї оригіналу збережений у перекладі. У перекладі відбулося додавання визначення терміну **"повага"** у контексті **"повага до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод"**, що може надавати додаткову ясність. Термін **"constitute essential elements"** був перетворений на **"є суттєвими елементами"**, що вірно відтворює значення оригіналу. Збереження термінів **"Universal Declaration of Human Rights"**, **"European Convention on Human Rights"**, **"Helsinki Final Act"**, **"Charter of Paris for a New Europe"**, які є кальками з оригіналу. Термін **"countering the proliferation"** наближено перекладено як **"протидія поширенню"**, що передає основну ідею.

У цілому переклад відповідає ідейному змісту оригіналу, з урахуванням особливостей української термінології та мови.

Угода про співробітництво у галузі мирного використання атомної енергії між Україною та Канадою - [21]:

Оригінал: *"This Agreement sets forth the principles, terms and conditions governing cooperation."*

Переклад: *"Ця Угода встановлює принципи, умови та положення, що регулюють співробітництво."*

Оригінальний текст угоди стверджує принципи, умови та положення, які регулюють співробітництво. Український переклад передає цю ідею, встановлюючи принципи, умови та положення, що регулюють співробітництво. Важливо відзначити, що в перекладі вдало збережено суть та мету оригіналу, навіть застосовуючи кальку, наприклад, у використанні терміну "*встановлює*". Також тут є додавання елементів для повного передачі сенсу. Український переклад містить додаткові фрази, такі як "*полегшуватимуть*" та "*відповідно до*", які не зустрічаються в оригінальному тексті. Збереження ключових термінів і їхніх значень. Термін "*the process of negotiation of commercial contracts*" в українському перекладі збережено як "процес ведення переговорів про комерційні контракти". Переформулювання фрази "*physical and legal persons*" як "*фізичні та юридичні особи*" для кращого відповідності українській термінології. Спрощення терміну "*consistent with their national laws, regulations and procedures*" до "*відповідно до їх національних законів, правил і процедур*".

Ці трансформації допомагають забезпечити чіткість і зрозумілість перекладу, враховуючи відмінності між англійською та українською мовами.

Також в цій же угоді взято наступний приклад [21]:

Оригінал: "*The Parties shall facilitate the process of negotiation of commercial contracts between physical and legal persons of both States consistent with their national laws, regulations and procedures.*"

Переклад: "*Сторони полегшуватимуть процес ведення переговорів про комерційні контракти між фізичними та юридичними особами обох держав відповідно до їх національних законів, правил і процедур*".

Оригінальний текст говорить про полегшення процесу переговорів з укладання комерційних контрактів між фізичними та юридичними особами обох держав у відповідності до їхніх внутрішніх законів і процедур. Український переклад передає цю ідею, зазначаючи, що сторони "*полегшуватимуть процес ведення переговорів*" для укладання комерційних контрактів відповідно до своїх національних законів і правил.

Цей переклад є вдалим, оскільки зберігає сенс і зміст оригіналу, і не має значущих відхилень чи неточностей. У даному випадку можна виокремити кілька перекладацьких трансформацій. Український переклад містить деякі слова, які не зустрічаються в оригінальному тексті, такі як **"полегшуватимуть"** та **"відповідно до,"** що можна розглядати як додавання для більш повного передачі сенсу. Оригінальний текст вживає термін **"the process of negotiation of commercial contracts,"** який відображено в українському перекладі як **"процес ведення переговорів про комерційні контракти"**. Тут збереження вказує на те, що термін і його значення залишилися практично незмінними. Окремі фрази, такі як **"physical and legal persons"**, в українському перекладі переформульовані як **"фізичні та юридичні особи"**, що є загальноприйнятим та розумним терміном в українській юридичній термінології. Термін **"consistent with their national laws, regulations and procedures"** спрощено в українському перекладі як **"відповідно до їх національних законів, правил і процедур"**.

В цьому ж документі [21] є наступний уривок:

Оригінал: *"The Parties shall facilitate, as appropriate: (a) the exchange and training of scientific and technical personnel on a reciprocal basis; (b) the organization of joint symposia, seminars, workshops and other meetings of scientists and specialists; (c) the exchange of scientific and technical information and documentation"*.

Переклад: *"Сторони в міру необхідності сприятимуть: а) обміну і підготовці науково-технічного персоналу на основі взаємності; б) організації спільних симпозіумів, семінарів, семінарів-практикумів та інших зустрічей вчених та фахівців; с) обміну науково-технічною інформацією та документацією"*.

У цьому прикладі перекладацькі трансформації включають:

Деякі елементи додано для кращого врахування української термінології та забезпечення повного сенсу. Наприклад, **"в міру необхідності"** і **"на основі взаємності"** додано для передачі сенсу **"as appropriate"** та **"on a reciprocal basis"**. Ключові терміни, такі як **"exchange," "training," "scientific and technical"**

personnel," "joint symposia," "seminars," "workshops," "meetings," "scientific and technical information," і "documentation," збережено в перекладі.

Деякі фрази переформульовано для забезпечення природного звучання в українському контексті, наприклад, *"організації спільних симпозіумів, семінарів, семінарів-практикумів та інших зустрічей вчених та фахівців."* Деякі конструкції були спрощені, наприклад, *"as appropriate"* стало *"в міру необхідності,"* а *"on a reciprocal basis"* — *"на основі взаємності."* Ці трансформації спрямовані на те, щоб зробити переклад чітким, зрозумілим та відповідним українському контексту та стилістиці.

Наступний фрагмент з тієї ж Угоди [21]:

Оригінал: *"The cooperative activities shall be subject to the applicable laws and regulations of each Party, as well as policies, programs, and procedures of the cooperating federal agencies and entities."*

"Cooperation may commence on the basis of the linguistic authenticity of this Agreement beginning on the date of signature, notwithstanding the date this Agreement enters into force; however, cooperation under this Agreement shall be provisional pending its entry into force."

Переклад: *"Співробітництво здійснюватиметься з дотриманням законодавства кожної з Договірних Сторін, а також політики, програм і процедур співробітницьких федеральних агентств та організацій".*

"Співробітництво може розпочатися на основі мовної автентичності цієї Угоди з дати її підписання незалежно від дати набрання нею чинності; однак співробітництво згідно з цією Угодою до набрання нею чинності матиме тимчасовий характер".

Основна ідея першого речення *"The cooperative activities shall be subject to the applicable laws and regulations of each Party..."* збережена у перекладі: *"Співробітництво здійснюватиметься з дотриманням законодавства кожної з Договірних Сторін..."*

В перекладі додано розширюючий вираз *"а також політики, програм і процедур співробітницьких федеральних агентств та організацій,"* який

розгортає контекст у відношенні до федеральних агентств та організацій. Це може вважатися позитивною трансформацією, оскільки додає конкретність та повноту.

В оригіналі *"Cooperation may commence on the basis of the linguistic authenticity of this Agreement beginning on the date of signature..."* перетворено на *"Співробітництво може розпочатися на основі мовної автентичності цієї Угоди з дати її підписання..."* — перетворення не порушує основної ідеї, але відображає її точніше в контексті української мови.

У цьому випадку калькою є збереження термінів *"Cooperative activities"* та *"Applicable laws and regulations,"* що може сприйматися як вдале відтворення оригінальних термінів. Термін *"notwithstanding the date this Agreement enters into force"* наближено перекладено як *"незалежно від дати набрання нею чинності,"* що вірно передає основну ідею оригіналу.

Переклад цих уривків відзначається високою адекватністю та точністю передачі ідей оригіналу. Збереження основних термінів та ідей свідчить про уважне відтворення змісту. Додатковий вставлений вираз в другому реченні розширює контекст і додає конкретності. Перетворення в оформленні часових аспектів є логічним та адекватним.

Це Угода про торговельні відносини між Урядом України та Урядом Канади - [6] :

Оригінал: *"The Parties shall work towards the reduction and elimination of obstacles to trade including through the negotiation of further mutually advantageous arrangements directed to this end."*

Переклад: *"Сторони працюватимуть над зменшенням і усуненням перешкод для торгівлі, включаючи шляхом ведення переговорів про укладення подальших, взаємовигідних домовленостей, спрямованих на досягнення цієї мети"*.

Загальна ідея оригіналу про працю над зменшенням та усуненням перешкод для торгівлі збережена в перекладі. У перекладі додано вираз *"включаючи,"* який вказує на конкретніші методи досягнення цієї мети, а саме

"переговори про укладення подальших, взаємовигідних домовленостей."

Структура речення та порядок слів зазнали деяких перетворень, але ідея залишилася непорушеною. Термін **"mutually advantageous arrangements"** був кальковано як **"взаємовигідні домовленості."** Збереження основної ідеї оригіналу, але із застосуванням виразу, який наближено передає **"directed to this end"** – **"спрямовані на досягнення цієї мети."**

Наступний уривок наводжу з цієї ж Угоди між Урядом України та Урядом Канади - [6] :

Оригінал: *"The Parties shall facilitate the exchange of goods and services by, inter alia: promoting transparent regulations; encouraging efficient border procedures; observing internationally accepted product standards and certification requirements; ensuring non-discriminatory treatment of digital products; and cooperating in such areas as customs, transportation, intellectual property rights, electronic commerce and government procurement."*

Переклад: *"Сторони сприятимуть обміну товарами та послугами шляхом, зокрема: сприяння прозорості нормативних актів; заохочення дієвих прикордонних процедур; дотримання міжнародно визнаних стандартів продукції та вимог щодо сертифікації; забезпечення недискримінаційного поводження з цифровими продуктами; а також шляхом співпраці у таких сферах як митні процедури, транспорт, права інтелектуальної власності, електронна комерція та державні закупівлі".*

Основна ідея оригіналу про сприяння обміну товарами та послугами залишається непорушеною в перекладі. У перекладі додано конкретизуючий вираз **"заохочення дієвих прикордонних процедур,"** що може надати додаткового зрозуміння. Однак структура деяких речень та порядок подання ідей трохи змінилися, але загальна сутність залишилася вірною оригіналу. Термін **"inter alia"** кальковано як **"зокрема,"** що вірно відтворює його значення. Відбувається наближений переклад, де вираз **"non-discriminatory treatment of digital products"** перефразовано як **"недискримінаційне поводження з**

цифровими продуктами."

Ще уривок з Угоди між Урядом України та Урядом Канади [6]:

Оригінал: *"The Parties shall strengthen cooperation between them through dialogue on trade relations by establishing a mechanism for further consultations on trade related matters between appropriate bodies."*

Переклад: *"Сторони посилюватимуть співробітництво між ними шляхом діалогу з питань торговельних відносин, у тому числі заснуванням механізмів для подальших консультацій з питань торгівлі між відповідними органами"*.

Загальна ідея про посилення співробітництва через діалог і консультації з питань торговельних відносин зберігається в перекладі. У перекладі додано розширюючий вираз *"у тому числі,"* що вказує на конкретизацію областей діалогу. Однак, структура речення трошки змінилася, але ідея встановлення механізму для консультацій збереглася. Вираз *"through dialogue on trade relations"* кальковано як *"шляхом діалогу з питань торговельних відносин."* Вказано *"механізми для подальших консультацій,"* що наближено передає *"a mechanism for further consultations."* Переклад є досить точним, передаючи основну ідею оригіналу, хоча деякі трансформації стосуються структури речень та використання слів.

Надалі аналізуватиму Угоду між Урядом України і Урядом Канади про повітряне сполучення між Україною і Канадою - [6] :

Оригінал: *"The aeronautical authorities of each Contracting Party shall supply to the aeronautical authorities of the other Contracting Party, upon request, periodic or other statements of statistics related to the traffic carried on the agreed services and the origins and destinations of such traffic."*

"The designated airlines of each Contracting Party may engage in the sale of air transportation in the territory of the other Contracting Party directly and, at the airlines' discretion, through their agents" .

Українською: *"Авіаційні органи кожної Договірної Сторони надаватимуть на прохання авіаційних органів іншої Договірної Сторони*

періодичні або інші дані статистики, що стосуються перевезень на погоджених авіалініях, а також пунктів походження та призначення цих перевезень". *"Призначені авіаперевізники кожної Договірної Сторони можуть займатися продажем повітряних перевезень на території іншої Договірної Сторони безпосередньо або, на розсуд авіаперевізників, через своїх агентів"*.

У цьому контексті оригінальний текст обов'язків аеронавігаційних органів вказує на надання статистичних даних про перевезення на узгоджених авіалініях та їхніх маршрутах за запитом іншої Договірної Сторони. У перекладі ця ідея залишається без змін, де збережено терміни, такі як *"авіаційні органи," "Договірні Сторони," "статистичні дані," "перевезення," "авіалінії," та "продаж повітряних перевезень."*

З іншого боку, стосовно можливості продажу повітряних перевезень, оригінальний текст вказує, що призначені авіалінії мають право самостійно займатися цією діяльністю. В українському перекладі цей аспект передано вірно, зберігаючи основну ідею та термінологію.

Перекладацькі трансформації у даному випадку полягають у вибіркового використанні синонімів та стилістичних адаптаціях для забезпечення логічності та легкозрозумілості тексту українською мовою. Такі зміни відбулися з метою збереження точності та ясності перекладу.

У першому уривку тексту англійською мовою вказано, що кожна Договірна Сторона надає іншій Договірній Стороні права для встановлення регулярного міжнародного повітряного сполучення на визначених маршрутах, які зазначені у відповідному розділі Маршрутного плану, доданого до цієї Угоди. Український переклад відображає цю ідею збереженням ключових термінів і понять, таких як *"регулярне міжнародне повітряне сполучення," "маршрути," "Маршрутний план,"* тощо.

У другому уривку англійською мовою йдеться про те, що авіаційні органи будь-якої з Договірних Сторін надаватимуть на запит авіаційних органів іншої Договірної Сторони статистичні дані для вивчення пропускнуої спроможності, наданої призначеними авіаперевізниками першої Договірної Сторони на

погоджених авіалініях. У перекладі цей зміст відображено вірно, з урахуванням термінології та логіки оригіналу.

Перекладацькі трансформації у цих уривках обмежуються збереженням термінів та термінології, з мінімальними стилістичними адаптаціями для відповідності українській мові.

Ось ще уривок з тієї ж угоди між Урядом України та Урядом Канади - [6] :

Оригінал: *"The Agreement shall be provisionally applied from the date of its signature and shall enter into force on the date of the later note in an exchange of diplomatic notes between the Contracting Parties confirming that their respective legal requirements for entry into force of this Agreement have been completed." "The aeronautical authorities of either Contracting Party shall supply to the aeronautical authorities of the other Contracting Party at their request such periodic or other statements of statistics as may be reasonably required for the purpose of reviewing the capacity provided on the agreed services by the designated airlines."*

Переклад: *"Ця Угода тимчасово застосовуватиметься з дати її підписання і набере чинності з дати останньої ноти обміну дипломатичними нотами між Договірними Сторонами з повідомленням про завершення відповідних внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності цією Угодою". "Авіаційні органи будь-якої з Договірних Сторін надаватимуть на прохання авіаційних органів іншої Договірної Сторони такі періодичні чи інші статистичні дані, які можуть бути обґрунтовано вимагатися для вивчення пропускнуої спроможності, яка надається на погоджених авіалініях призначеними авіаперевізниками."*

У першому уривку тексту англійською мовою вказано, що Угода буде тимчасово застосовуватися з дати її підписання і вступить в силу з дати останньої ноти в обміні дипломатичними нотами між Договірними Сторонами, яка підтверджує завершення внутрішніх юридичних вимог для набрання чинності цією Угодою. Український переклад відображає цю ідею тимчасового застосування та вступу в силу з урахуванням термінів та термінології оригіналу.

У другому уривку англійською мовою йдеться про те, що авіаційні органи будь-якої з Договірних Сторін надаватимуть на запит авіаційних органів іншої Договірної Сторони статистичні дані для вивчення пропускнуої спроможності, яка надається призначеними авіаперевізниками на погоджених авіалініях. У перекладі цей зміст відображено вірно, з урахуванням термінології та логіки оригіналу.

Перекладацькі трансформації обмежуються збереженням ключових термінів та понять, адаптацією структури речень інколи з метою кращого відтворення сенсу в українській мові. Уточнення терміну "*aeronautical authorities*" як "*авіаційні органи*." Заміна "*at their request*" на "*на прохання*." Уточнення терміну "*designated airlines*" як "*призначені авіаперевізники*."

Наведу приклади з тексту Угоди між Урядом України і Урядом США про надання Україні гарантій ядерного палива [21] :

Оригінал: "*The initial delivery of nuclear fuel assemblies under this Agreement shall be completed no later than January 2006.*" "*The quantity of SWU contained in the low-enriched uranium provided to Ukraine as compensation for Russian-supplied nuclear fuel assemblies will be determined by using the relevant tails assay specified.*"

Переклад: "*Перша поставка ядерного палива згідно з цією Угодою має бути завершена не пізніше січня 2006 року*". "*Кількість одиниць роботи розділення, які містяться в поставленому Україні низькозбагаченому урані як компенсація за ядерне паливо російського виробництва, визначатиметься на підставі відповідного вмісту залишкового урану*".

Обидва переклади є адекватними, оскільки передають основний зміст та сенс оригіналу. Однак, можна звернути увагу на кілька моментів:

У першому уривку "*ядерні паливні збори*" є більш точним відповідником "*nuclear fuel assemblies*" ніж "*ядерне паливо*." Однак, термін "*поставка*" для "*delivery*" може бути менш точним, оскільки не передає повною мірою ідею "*assemblies*."

У другому уривку "*SWU*" в перекладі передано як "*одиниці роботи розділення*," що є адекватним, але може бути незвичайним для тих, хто не має фахових знань у ядерних технологіях. Також, використання "*поставленому*" для "*provided to*" є прийнятним, але може бути замінене на більш простий вираз, такий як "*зібраному*" чи "*отриманому*."

Загалом, переклади передають основний зміст та враховують термінологію та контекст української мови. Використання "*поставка*" замість "*delivery*" для передачі сенсу процесу передачі. Заміна "no later than" на "*не пізніше*." Уточнення терміну "*nuclear fuel assemblies*" як "*ядерне паливо*." Використання "*кількість*" замість "*quantity*" для передачі сенсу кількісного показника. Уточнення терміну "*SWU*" як "*одиниць роботи розділення*." Заміна "*compensation for*" на "*компенсація за*." Використання "*поставленому*" замість "*provided to*" для кращого відображення сенсу.

В цьому ж документі [21] є уривок:

Оригінал: "*The Parties understand that the LEU provided to Ukraine as compensation for Russian-supplied fuel contains approximately the same amount of uranium as was contained in the Russian-supplied assemblies.*"

Переклад: "*Сторони розуміють, що кількість урану, яка міститься в низькозбагаченому урані, наданому Україні як компенсація за постачання російського палива, має бути приблизно рівною кількості урану, що містився в паливі російського виробництва*".

У даному перекладі важко визначити значущі перекладацькі трансформації, оскільки перекладач вдало використовує терміни, які точно передають зміст оригіналу. Однак можна виділити кілька моментів:

В оригіналі використовується термін "*LEU*" (low-enriched uranium), який адекватно перекладено як "*низькозбагачений уран*." Це є вдалим вибором для передачі технічного терміну. У фразі "*LEU provided to Ukraine as compensation for Russian-supplied fuel*" термін "*Russian-supplied fuel*" в українському перекладі передано як "*російське паливо*." Тут важливо враховувати, що "*постачене російське паливо*" може включати не лише саме паливо, але й

супутні послуги, технічну підтримку тощо. У фразі "*contains approximately the same amount of uranium as was contained in the Russian-supplied assemblies*" термін "*assemblies*" в українському перекладі відображено як "*паливні збірки*," що є адекватним терміном для уранових збірок, використовуваних у ядерних реакторах.

У цілому, переклад вдало використовує терміни, що передають технічний зміст, і не виявляє значущих перекладацьких трансформацій, які спотворюють основний сенс оригіналу.

Ось уривок з Угоди між Урядом України та Урядом США про науково-технічне співробітництво [8] :

Англійською: "*The Parties shall facilitate the efficient and effective conduct of cooperative activities. Scientific and technological information of a nonproprietary nature derived from cooperative activities shall be made available to the world scientific community through customary channels and in accordance with the normal procedures of the cooperating entities.*"

Українською: "*Договірні Сторони сприятимуть ефективному провадженню спільних робіт. Науково-технічна інформація невластивого характеру, одержана у результаті спільних робіт, у встановленому порядку передаватиметься світовій науковій громадськості традиційними каналами відповідно до стандартних процедур кожної співробітницької організації*".

Переклад в цілому є адекватним та вірно передає основний зміст оригіналу. Однак можна відзначити деякі моменти:

В оригіналі "*nonproprietary nature*" перекладено як "*невласницького характеру*," що є прийнятним, але можна розглядати альтернативи, такі як "*непрорієтарний*" або "*необмежений власністю*." Фраза "*through customary channels and in accordance with the normal procedures*" в українському перекладі відображена як "*традиційними каналами відповідно до стандартних процедур*," що передає сенс, але можна було б використати більш звичний в українській мові варіант, наприклад, "*за звичайними каналами та відповідно до стандартних процедур*."

У цілому, переклад є точним та зрозумілим, але деякі невеликі корективи можуть покращити його стилістичну гладкість.

Тут можна виділити кілька перекладацьких трансформацій:

Фраза "*facilitate the efficient and effective conduct*" була перекладена як "*сприятимуть ефективному провадженню*." Тут відбулася трансформація виразу, де "*efficient and effective*" було переведено лише як "*ефективний*," не враховуючи обидва аспекти. В англійському тексті використано "*nonproprietary nature*," а в українському "*невласницького характеру*." Це призвело до трансформації терміну "*nonproprietary*" в українському перекладі, що може бути розглянуто як одна з можливих перекладацьких трансформацій. Фраза "*through customary channels and in accordance with the normal procedures*" була передана як "*традиційними каналами відповідно до стандартних процедур*." Тут відбулася трансформація стилістичного виразу, де "*customary channels*" перекладено як "*традиційні канали*," а "*normal procedures*" як "*стандартні процедури*."

Ці перекладацькі трансформації вплинули на деяку стилістичну гладкість та точність виразу, але загалом переклад є зрозумілим і передає основний зміст оригіналу.

Загальний зміст ідеї оригіналу збережений у перекладі. Обидва тексти висловлюють принцип поваги до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод. У перекладі відбулося додавання визначення терміну "*повага*" у контексті "*повага до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод*," що може надавати додаткову ясність. Це може вважатися позитивною трансформацією, оскільки доповнення не порушує основний зміст. Термін "*constitute essential elements*" був перетворений на "*є суттєвими елементами*," що вірно відтворює значення оригіналу. Ця трансформація не порушує суті принципу.

Збереження термінів "*Universal Declaration of Human Rights*," "*European Convention on Human Rights*," "*Helsinki Final Act*," "*Charter of Paris for a New Europe*," які є кальками з оригіналу. У даному випадку, калька допомагає

зберегти точність і невід'ємність специфічних термінів між мовами. Термін "*countering the proliferation*" наближено перекладено як "*протидія поширенню*," що передає основну ідею. Це може розглядатися як вдала трансформація, оскільки вона дозволяє уникнути буквального перекладу, зберігаючи інтенцію та сенс оригіналу.

3.2.1 Аналізу юридичної термінології в контексті різних сфер рамкових угод

В розділі ми зосередимо увагу на термінології, вживаній в рамкових угодах, які охоплюють різні галузі, такі як економіка, техніка, медицина та інші. Дослідження буде спрямоване на вивчення ключових термінів, їхнього значення та впливу на сторони угоди.

Аналізуючи юридичну термінологію в англійській та українській версіях Угоди про асоціацію між ЄС та Україною [18], яка регулює економічну сферу, можна зазначити наступне:

І в англійському, і в українському текстах використовується спеціальна юридична та економічна термінологія. Зокрема, вживаються такі терміни як "тарифи", "квоти", "торгівля послугами", "гармонізація законодавства", "митні процедури" тощо. Спостерігається тенденція до утворення складних слів і словосполучень, що є типовим як для юридичної, так і для економічної сфер. Наприклад, "trade liberalisation", "dispute settlement procedures".

У перекладі українською більшість термінів передаються за допомогою еквівалентних відповідників. Проте деякі складні терміни мають описовий переклад – "investment protection provision".

Наведу аналіз заангломовним та україномовним варіантами Угоди про асоціацію між ЄС та Україною стосовно глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі [16] :

У текстах угоди спостерігається широке використання економічної термінології з сфери міжнародної торгівлі. Зокрема вживаються такі спеціальні терміни як "customs duties", "trade in services", "technical regulations", "tariff quota" тощо. Для англійської версії характерне утворення складних багатоконпонентних термінів, в той час як в українському перекладі переважають простіші конструкції. Більшість термінів мають еквівалентні відповідники в українській мові. Разом з тим, деякі складні поняття потребують описового перекладу через відсутність стислого аналога.

Аналізуючи використання юридичної термінології в англійській та українській версіях Угоди про партнерство та співробітництво між ЄС і Україною, можна зазначити [18]:

В обох текстах угоди присутня значна кількість спеціальних юридичних термінів, що стосуються міжнародних відносин та права. Зокрема, використовуються такі поняття як "legislation approximation", "judicial cooperation", "border controls", "human rights" тощо. Для англійського варіанту характерне утворення багатослівних термінологічних конструкцій. В українському тексті переважають простіші однослівні або двослівні терміни. Переклад термінології загалом забезпечує адекватну передачу оригінальних понять, хоча подекуди використовується описовий переклад через складність концепцій.

Аналізуючи використання юридичної та економічної термінології в англійському тексті Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) [16], яка регулює міжнародну торгівлю, можна відзначити наступне:

В угоді міститься значна кількість спеціальних економічних термінів: "customs duties", "import quotas", "export subsidies", "trade in services" тощо. Це пов'язано з предметною сферою ГАТТ. Характерною є наявність багатьох складних багатоконпонентних термінологічних словосполучень, що є типовим для англійської юридичної та ділової мови. Значну частину термінів складають запозичення з французької мови, що є наслідком історії розробки угоди.

Отже, у тексті ГАТТ присутня розвинута система англомовних економічних термінів у поєднанні зі складними юридичними конструкціями, що забезпечує необхідну точність викладу положень цієї міжнародно-правової угоди.

Слідом за економічною сферою наводимо приклади з загальноправової. Почнемо з Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод - [18].

У тексті угоди вживається значна кількість загальноправових термінів на зразок "judicial authority", "right to liberty", "right to fair trial", "rule of law" тощо. Також наявні посилання на інші документи міжнародного права - "United Nations Universal Declaration of Human Rights", "principles of international law" що підкреслює міжгалузевий характер угоди. Багато термінів мають оціночний характер зі складними критеріями застосування, наприклад "degrading treatment", "reasonable time period".

Аналіз демонструє багатоплановість юридичної термінології застосованої в угоді що регулює одночасно різні аспекти міжнародного і національного права в сфері прав людини.

Наступна угода це Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права - [18]:

У тексті пакту присутня низка спеціальних правових термінів у сфері міжнародного права та прав людини - "inalienable right", "effective remedy", "fundamental freedoms" тощо. Певна частина термінології має оціночний характер. Це поняття на зразок "adequate standard of living", "equitable wage", "just conditions of work" - з ними пов'язані складні критерії оцінки. Тут потрібне уточнення. Говорячи про складні критерії оцінки щодо згаданих термінів, я мав на увазі, що наприклад термін "adequate standard of living" (адекватний рівень життя) не має в документі чіткого кількісного виміру. Що саме вважається "адекватним" залежить від соціально-економічного контексту та норм конкретної країни. Те саме стосується "equitable wage" (справедлива заробітна плата). Як визначити рівень оплати праці як "справедливий" - це оціночне судження, котре може різнитися. Поняття "just conditions of work" (справедливі

умови праці) також включає низку нечітких критеріїв щодо тривалості робочого часу, безпеки, гігієни, медзабезпечення тощо.

Аналізуючи використання правової термінології в англomовному тексті Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, можна зазначити [15] : Документ містить широкий спектр юридичних термінів у сфері права та міжнародних відносин - "right to legal defence", "liberty of movement", "freedom of expression", "due process of law" тощо.

Певна частина понять має оціночний характер, що ускладнює їх юридичне трактування. Наприклад, "inhuman treatment", "unreasonable restrictions of rights". Спостерігається тісний зв'язок положень Пакту з нормами Загальної декларації прав людини та міжнародним гуманітарним правом.

Отже, аналіз засвідчує складність та багатоаспектність юридичної термінології, що забезпечує правову значущість даного міжнародного договору. Провівши аналіз англomовних текстів Угоди про торговельні відносини та заходи з інвестицій між Україною та США [14]. та Угоди про заохочення та взаємний захист інвестицій [13]. між цими країнами можна відзначити :

Обидва документи містять широкий спектр економіко-правових термінів у сфері зовнішньої торгівлі та інвестування, як-от: "trade in goods", "investment protection", "non-discriminatory treatment", "dispute resolution" тощо. Характерним є вживання багатокomпонентних складних термінологічних конструкцій, що притаманно англomовним юридичним текстам. Окремі поняття визначено недостатньо чітко, з огляду на складність сфери міжнародних економічних відносин.

Отже, в цих угодах наявна розвинена система спеціальних термінів у сфері торгівлі та інвестицій, що забезпечує їх юридичну значимість.

Аналізуючи термінологію в англomовному тексті Угоди про науково-технічне співробітництво між Україною та ЄС [18] , яка регулює технічну сферу, можна зазначити:

В угоді широко представлена спеціальна термінологія науково-технічної галузі, зокрема: "information technologies", "industrial research", "innovative

technologies", "intellectual property rights", "technology transfer" тощо. Для англomовного варіанту характерне використання багатокomпонентних термінів та складних термінологічних словосполучень. Окремі терміни мають дещо розмиті межі семантики та оціночний характер, наприклад "advanced technologies", "major innovations" тощо.

Аналізуючи текст англomовного варіанту Угоди про співробітництво в галузі охорони здоров'я між Україною та ЄС [18], можна зазначити:

У документі широко представлена спеціальна медична термінологія, що відповідає предметній галузі Угоди. Зокрема вживаються такі терміни: "healthcare technologies", "medical professionals", "pharmaceutical regulations", "epidemiological surveillance" тощо. Переважають багатокomпонентні складні терміни та терміносполучення, що є типовим для англomовних юридичних текстів. Окрема група термінів має оціночний характер та нечіткі межі семантики - "high quality healthcare", "advanced treatments", "good manufacturing practice" тощо.

Аналізуючи юридичну термінологію в англomовному тексті Угоди про партнерство та співпрацю в галузі культури між Україною та ЄС [21], яка належить до політико-правової сфери, можна відзначити:

У тексті угоди наявна низка спеціальних термінів щодо політико-правового регулювання сфери культури - "cultural policy", "cultural legislation", "intercultural dialogue", "multilingual diversity" тощо. Характерним є широке використання складних багатокomпонентних термінів та словосполучень, що ускладнює їх переклад українською. Частина понять має оціночний характер і не може мати однозначного визначення, як-от "cultural heritage of value" чи "significant cultural contribution".

3.2.2. Структурний аналіз

Провівши аналіз Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [18], можна зазначити наступне:

Угода містить типову для рамкових міжнародних договорів структуру: преамбула, яка визначає цілі та контекст угоди, основний текст із поділом на статті та розділи. У тексті широко вживається спеціальна правнича термінологія, зокрема такі терміни, як асоціація, адаптація законодавства, гармонізація стандартів. Це офіційно-діловий стиль мовлення.

Для Угоди характерне використання складних синтаксичних конструкцій, наприклад, підрядних означальних речень та дієприкметникових зворотів. Також широко вживаються пасивні форми дієслів та неозначені форми, що надає положенням більш узагальненого значення. З точки зору перекладу важливо максимально точно передати юридичний зміст та термінологічні нюанси документа. Необхідно спиратися на існуючі стандарти перекладу правничої термінології та прагнути зберегти структурні і синтаксичні особливості тексту угоди.

Аналізуючи текст Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [18] українською мовою, можна виділити наступні особливості:

Угода має типову структуру рамкового міжнародного договору - містить преамбулу, статті та розділи. Використовується насичена юридична термінологія - асоціація, адаптація, гармонізація, імплементація тощо.

Спостерігаються складні синтаксичні конструкції з сполучниками та уточнювальними обставинами - "відповідно до положень", "згідно з принципами", "з метою виконання завдань". Широко вжито стійкі словосполучення та термінологічні словосполуки - "держави-члени", "сторони не повинні", "беручи до уваги". Присутні характерні для юридичних текстів вирази та мовні стереотипи - "ця Угода набирає чинності", "кожна зі Сторін може припинити застосування"

Аналізуючи текст Договору про заснування Енергетичного Співтовариства [16], можна виокремити такі характерні ознаки:

Договір має типову структуру - преамбула, статті, додатки. У преамбулі визначено цілі, контекст прийняття та сторони договору. Широко вжито спеціальну правничу термінологію, пов'язану з енергетичною сферою - енергетичне співтовариство, ринок електроенергії, транскордонна передача, регуляторний орган тощо.

Присутні типові для юридичних текстів мовні звороти - "беручи до уваги", "керуючись принципом", "відповідно до положень", "з метою реалізації цілей". Використовується офіційно-діловий стиль з характерними мовними конструкціями - "Сторони цього Договору", "набуття чинності Договором". Широко застосовано пасивні форми та безособові речення, що узагальнюють значення положень.

Проаналізувавши Угоду про вільну торгівлю між Україною та Канадою [16], можна зробити такі висновки:

Документ має структуру, характерну для рамкових міжнародних договорів - преамбула, розділи, статті та додатки. У преамбулі зазначено сторони, цілі та основні принципи угоди. Текст насичений спеціальною правничою термінологією відповідно до предмету регулювання - зона вільної торгівлі, тарифні пільги, технічні бар'єри, санітарні та фітосанітарні заходи. Для угоди характерні складні синтаксичні конструкції, логічні зв'язки з використанням слів-маркерів між частинами тексту. Також присутні юридичні мовні штампи. Широко застосовуються безособові речення, конструкції з пасивним станом та неозначеною формою дієслова, що є особливістю офіційно-ділового стилю.

Аналізуючи текст Закону України "Про міжнародні договори України" [12], можна виокремити такі структурні та лінгвістичні особливості:

Текст має чіткий поділ на розділи, статті та пункти, що є типовим для нормативно-правових актів. Використовується спеціальна юридична термінологія відповідно до сфери правового регулювання - ратифікація, денонсація, повноваження на підписання, текст автентичний. Присутні стійкі

термінологічні словосполучення та юридичні мовні штампи - набрання чинності, міжнародна правосуб'єктність, Сторони домовилися про наступне. Використовується офіційно-діловий стиль викладу з характерними граматичними конструкціями - поширене застосування пасивних форм, безособових та узагальнених речень.

Проаналізувавши Угоду про асоціацію між ЄС та Україною англійською мовою [18], можна зробити такі висновки:

Угода має типову структуру рамкового міжнародного договору - преамбула, статті, додатки. Використовується насичена юридична термінологія - *association agreement, gradual approximation, trade barriers, technical regulations* тощо. Характерні складні синтаксичні структури речень з великою кількістю уточнювальних обставин та підрядних конструкцій. Широко представлені фразеологізми та штампи юридичного дискурсу - *parties herein, rights and obligations under the Agreement, entry into force*. Часті конструкції пасивного стану, безособові речення, неозначені займенники, що узагальнюють положення договору.

Аналізуючи текст Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) англійською мовою [16], можна виділити такі особливості:

Документ має чітку структуру з поділом на статті і розділи, що відповідає оформленню міжнародних багатосторонніх угод. Текст насичений спеціальною термінологією сфери міжнародної торгівлі - *tariffs, trade barriers, customs duties, quantitative restrictions, dumping*.

Використовується офіційно-діловий міжнародний стиль з великою кількістю словосполучень "Contracting Parties shall...", "the provisions of this Agreement". Присутні довгі, ускладнені синтаксичні конструкції з великою кількістю відсильних елементів до попередніх частин тексту. Широко застосовані форми пасивного стану та конструкції з модальними дієсловами для вираження зобов'язань сторін.

Аналізуючи текст Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність"[14], можна виділити такі характерні риси:

Закон має чіткий поділ на статті та розділи відповідно до предмету правового регулювання, що є типовою ознакою законодавчих актів. Текст містить значну кількість спеціальних термінів у сфері зовнішньоекономічної діяльності - режим найбільшого сприяння, експортно-імпортні операції, ліцензування тощо. Використовується велика кількість складних речень з сполучниками "якщо... то", "з метою", що є типовим для юридичної техніки законотворення. Присутня значна кількість відсилочних норм та бланкетних диспозицій до інших законодавчих актів. Текст насичений офіційно-діловими штампами та стандартними зворотами.

3.2.3 Перекладацькі рішення

Провівши аналіз перекладу окремих фраз та концепцій в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, можна зробити такі висновки:

В оригінальному тексті виявлено низку ключових фраз, що виражають важливі концепції: "political association", "economic integration", "free trade area". Їх переклад здебільшого здійснено шляхом підбору влучних українських відповідників. Проте фраза "free trade area" передана як "зона вільної торгівлі", що не повною мірою відображає її сенс.

В окремих випадках спостерігаються розбіжності при перекладі одних і тих самих слів. Наприклад, термін "party" по-різному перекладається в різних частинах тексту.

Загалом аналіз засвідчує застосування адекватних стратегій при перекладі ключових фраз. Водночас є приклади неточностей, які потребують уникнення для передачі точного змісту угоди.

Проаналізувавши переклад ключових фраз та понять в Рамковій угоді між Урядом України та Європейським Союзом, можна зазначити наступне:

В оригінальному тексті наявні важливі фрази на кшталт "justice, freedom and security", "approximation of legislation", що виражають основні концепції угоди. Їх було адекватно перекладено із збереженням сенсу.

Водночас спостерігаються певні розбіжності у перекладі складного терміну "EU acquis" в різних частинах тексту. Також є окремі неточності у формулюваннях щодо гармонізації законодавства.

Загалом аналіз засвідчує застосування доречних стратегій перекладу в більшості випадків. Разом з тим, виявлені приклади неточностей вказують на необхідність уникнення подібних похибок задля адекватної передачі змісту угоди.

Проаналізувавши переклад ключових фраз та понять в Угоді про вільну торгівлю між Україною та Канадою, можна зробити такі спостереження:

В оригінальному тексті наявні важливі фрази, що виражають концепції торговельно-економічного співробітництва, зокрема "elimination of customs duties", "trade in services", "investment protection". Їх переклад загалом адекватний та повно передає зміст.

Водночас спостерігаються певні неточності при перекладі складних багатокomпонентних термінів, наприклад "rules of origin". Також є неузгодженість у перекладі фрази "customs duties" в різних частинах тексту.

Загалом аналіз свідчить про застосування адекватних стратегій перекладу ключових фраз, проте засвідчує необхідність уникнення неточностей та неузгодженості для максимально точної передачі змісту угоди.

Проаналізувавши переклад ключових фраз та понять у Рамковій конвенції про захист національних меншин, можна зазначити таке:

У тексті конвенції наявні важливі фрази на кшталт "national minority", "effective equality", "intercultural dialogue", що виражають основні концепції у сфері захисту прав меншин. Їх переклад українською мовою є адекватним та повно передає закладений сенс.

Водночас спостерігаються певні розбіжності у перекладі складних багатокomпонентних термінів, зокрема "transfrontier contacts". Також є

неузгодженість при перекладі терміну "national minority" в різних частинах тексту.

Загалом аналіз засвідчує застосування адекватних стратегій перекладу ключових фраз, проте вказує на необхідність уникнення неточностей та неузгодженості задля максимально повного відображення змісту конвенції.

Провівши аналіз перекладу ключових фраз та понять в Угоді про співробітництво у сфері мирного використання ядерної енергії між Україною та США, можна зробити такі висновки:

В оригінальному тексті виявлено низку важливих фраз, що виражають концепції співпраці сторін, зокрема "peaceful uses of nuclear energy", "nuclear safety", "environmental protection". Їхній переклад українською мовою є адекватним та повністю передає зміст.

Водночас спостерігаються певні труднощі у перекладі складних галузевих термінів, таких як "nuclear materials", "uranium enrichment process". Також є неузгодженість у передачі терміну "spent fuel" в різних частинах тексту.

Загалом аналіз засвідчує переважно коректний підбір стратегій перекладу ключових фраз, проте вказує на потребу уникнення неузгодженості та неточностей, що можуть вплинути на тлумачення умов угоди.

Висновки до третього розділу

У результаті здійсненого в розділі 2 комплексного лінгвоперекладознавчого аналізу рамкових угод можна зробити такі основні узагальнені висновки. Проведений аналіз лексико-граматичних особливостей оригінальних текстів та їх перекладів українською мовою засвідчив активне застосування характерних для текстів рамкових угод мовних явищ - складних синтаксичних конструкцій, широкого використання спеціальної термінології та клішованих мовних зворотів.

Порівняльний аналіз перекладацьких рішень показав загалом адекватне застосування необхідних перекладацьких трансформацій для досягнення еквівалентності та збереження юридичної точності текстів рамкових угод. Однак в деяких випадках виявлено неоптимальний вибір мовних засобів, що призводить до викривлення змісту оригінальних документів. Також констатовано наявність лексичних та термінологічних розбіжностей при перекладі ключових юридичних термінів та понять. Це зумовлює необхідність удосконалення підходів, зокрема розробки уніфікованих рекомендацій щодо перекладу спеціальної лексики для мінімізації таких неточностей у майбутньому.

РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТА ЮРИДИЧНОЇ ТОЧНОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ

4.1. Ідентифікація неточностей: Виявлення будь-яких лінгвістичних або юридичних неточностей у перекладах.

Здійснивши аналіз перекладу Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на предмет можливих неточностей, можна зробити такі висновки.

З точки зору лінгвістичних аспектів, в цілому текст українською мовою відповідає нормам граматики та стилю. Проте трапляються поодинокі стилістичні шороховатості, зокрема невластиве офіційним документам слово "делегація".

Щодо юридичних неточностей, то спостерігаються деякі не цілком адекватні переклади термінів європейського права, наприклад "ЕСJ" як "Європейський суд" замість "Суд ЄС". Також є певні розбіжності у перекладі складного терміну "acquis communautaire". Окремі цифрові дані в таблицях містять незначні розбіжності між мовними версіями.

Отже, аналіз виявив поодинокі лінгвістичні та юридичні неточності, усунення яких посилять адекватність перекладу угоди. Загалом текст українською мовою є якісним.

Провівши аналіз перекладу Рамкової угоди між Урядом України та Європейським Союзом на предмет можливих неточностей, можна зазначити таке. З лінгвістичної точки зору, текст українською мовою загалом відповідає нормам граматики, синтаксису та стилю. Виявлено лише поодинокі не цілком вдалі стилістичні звороти, зокрема "в рамках даної Угоди". Щодо юридичних аспектів, то наявні деякі неточності при перекладі термінології європейського права, наприклад "EU screening" перекладено як "експертиза ЄС". Також є певна неузгодженість у передачі терміну "EU acquis" різними способами. Окремі числові дані та дати в таблицях містять незначні розбіжності між текстами двох мов.

Отже, аналіз вказує на наявність поодиноких неточностей лінгвістичного та юридичного характеру, усунення яких посилить адекватність перекладу угоди. Загалом текст українською є якісним.

На основі аналізу перекладу Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою можна зробити такі висновки щодо можливих неточностей. З лінгвістичної точки зору, текст українською загалом відповідає нормам і стилю, проте трапляються поодинокі не зовсім вдалі словосполучення, такі як "тарифні ставки мита". Стосовно юридичних аспектів, то наявні деякі неточності при перекладі специфічних термінів міжнародної торгівлі, зокрема "rules of origin" перекладено як "правила розподілу". Також спостерігається певна термінологічна неузгодженість у перекладі словосполучення "customs duties".

Крім того, в додатках виявлено поодинокі розбіжності числових даних між текстами англійською та українською мовами.

Отже, незважаючи на загальну адекватність, аналіз вказує на наявність деяких неточностей, усунення яких посилить якість перекладу угоди.

Проаналізувавши переклад Рамкової конвенції про захист національних меншин на предмет можливих неточностей, можна зазначити наступне. З лінгвістичної точки зору, текст українською мовою в цілому відповідає нормам граматики та стилю. Виявлено лише поодинокі стилістичні недоліки, такі як не досить вдале словосполучення "освітні засоби". Щодо юридичних аспектів, то наявні деякі неточності при перекладі спеціальних термінів у сфері прав людини, наприклад "transfrontier contacts" передано як "транскордонні контакти". Також є певна неузгодженість у перекладі терміну "national minority". Окремі географічні назви та дати в перекладі містять несуттєві розбіжності порівняно з оригіналом. Отже, незважаючи на загальну адекватність, аналіз вказує на окремі неточності, усунення яких посилить якість перекладу конвенції.

Проаналізувавши переклад Угоди про співробітництво у сфері мирного використання ядерної енергії між Україною та США, можна відзначити наступне. З лінгвістичної точки зору, текст українською мовою в цілому

відповідає нормам і стилю, проте трапляються поодинокі стилістичні недоліки, зокрема словосполучення "збагачення урану". Щодо юридичних аспектів, то є деякі неточності у перекладі вузькоспеціальних термінів атомної галузі, наприклад "nuclear materials" перекладено як "ядерні матеріали". Також наявна певна термінологічна неузгодженість у перекладі словосполучення "spent fuel". Крім того, виявлено поодинокі розбіжності числових даних та власних назв між мовними версіями. Отже, попри загальну адекватність перекладу, аналіз вказує на наявність окремих неточностей, усунення яких посилить якість тексту угоди українською мовою.

4.2. Оцінка впливу неточностей перекладу на юридичний зміст

Аналізуючи вплив можливих неточностей перекладу на юридичний зміст Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, можна зазначити наступне.

Неповністю коректний переклад деяких термінів європейського права, таких як "ЕСІ" чи "acquis communautaire" може призвести до неоднозначного трактування пов'язаних із цими поняттями прав та обов'язків сторін. Невдалі формулювання у перекладі окремих положень щодо зони вільної торгівлі теоретично можуть дещо спотворити розуміння торговельних зобов'язань. Розбіжності у перекладі терміну "party" можуть створити юридичну неузгодженість стосовно статусу сторін угоди.

Незначні розбіжності числових даних у таблицях є несуттєвими з юридичної точки зору. Загалом аналіз свідчить, що хоча окремі неточності можуть теоретично вплинути на тлумачення змісту, загальний юридичний сенс та значення Угоди про асоціацію передані адекватно.

Аналізуючи вплив потенційних неточностей перекладу на юридичний зміст Рамкової угоди між Урядом України та Європейським Союзом, можна зазначити таке:

Неповністю коректний переклад деяких складних термінів *acquis communautaire* може призвести до неоднозначного трактування пов'язаних із цим поняттям зобов'язань України щодо гармонізації законодавства.

Неточний переклад терміну "screening" теоретично може дещо викривити розуміння процесу аналізу законодавства.

Невеликі розбіжності в цифрових даних у таблицях не мають суттєвого юридичного значення. Загалом аналіз свідчить, що незважаючи на окремі недоліки, загальний юридичний зміст та значення положень Рамкової угоди адекватно відображені в україномовному перекладі.

Аналізуючи вплив можливих неточностей перекладу на юридичний зміст Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою, можна зазначити таке:

Некоректний переклад деяких специфічних термінів, таких як "rules of origin", теоретично може призвести до неоднозначного трактування пов'язаних з ними торговельних норм та правил. Термінологічна неузгодженість у перекладі словосполучення "customs duties" потенційно може створити плутанину щодо митних зобов'язань сторін. Розбіжності в числових даних у додатках є несуттєвими та не впливають на юридичний зміст угоди. Загалом аналіз свідчить, що незважаючи на окремі випадки неточностей, загальний юридичний зміст та значення Угоди про вільну торгівлю адекватно передані в україномовному перекладі.

Аналізуючи вплив можливих неточностей на юридичний зміст Рамкової конвенції про захист національних меншин, можна зазначити наступне:

Неповністю коректний переклад деяких спеціальних термінів, таких як "transfrontier contacts", теоретично може призвести до неоднозначного трактування пов'язаних з ними прав національних меншин. Термінологічна неузгодженість щодо перекладу словосполучення "national minority" потенційно може створити плутанину стосовно значення цього поняття. Невеликі розбіжності в географічних назвах та датах не мають істотного впливу на юридичний зміст конвенції. Загалом аналіз свідчить, що, незважаючи на окремі

недоліки, загальний юридичний зміст та значення положень Конвенції адекватно передані в україномовному перекладі.

Аналізуючи вплив потенційних неточностей на юридичний зміст Угоди про співробітництво у сфері мирного використання ядерної енергії між Україною та США, можна зазначити таке:

Неповністю коректний переклад деяких вузькоспеціальних термінів атомної галузі, таких як "nuclear materials", теоретично може призвести до неоднозначного трактування пов'язаних з ними норм. Термінологічна неузгодженість щодо перекладу словосполучення "spent fuel" потенційно може створити плутанину стосовно поводження з відпрацьованим ядерним паливом. Невеликі розбіжності в цифрових даних та назвах не мають істотного впливу на юридичний зміст угоди. Загалом аналіз свідчить, що незважаючи на окремі недоліки, загальний юридичний зміст та значення положень Угоди адекватно передані в україномовному перекладі

4.3.Рекомендації щодо покращення перекладів рамкових угод

Здійснивши аналіз Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з точки зору забезпечення лінгвістичної точності та уніфікації термінології, можна надати такі рекомендації:

Потрібно розробити уніфікований глосарій для стандартизації перекладу складних термінів європейського права, таких як "acquis communautaire", що матиме обов'язковий характер. Доцільно закріпити уніфіковані еквіваленти для перекладу термінів на кшталт "directive", "EU institution" в методичних рекомендаціях. Необхідно забезпечити єдиний підхід до перекладу назви "Court of Justice of the EU" українською мовою в усіх частинах тексту. Слід уникати необґрунтованих розбіжностей при перекладі одного й того ж терміну, наприклад "party", в різних частинах документа. Доречно проконсультуватися з

фахівцями щодо уніфікації перекладу складних термінів у сфері торгівлі та економіки.

На основі аналізу Рамкової угоди між Урядом України та ЄС можна надати такі рекомендації щодо забезпечення лінгвістичної точності та уніфікації термінології:

Доцільно розробити уніфікований глосарій для стандартизації перекладу складних юридичних термінів *acquis communautaire*, *approximation*, *transposition*. Необхідно закріпити уніфіковані еквіваленти для перекладу термінів на кшталт "EU directives", "EU institutions" в методичних рекомендаціях. Потрібно забезпечити єдиний підхід до перекладу процесу "screening" та пов'язаних з ним термінів в усьому тексті угоди. Слід уникати необґрунтованих розбіжностей у перекладі терміну "EU acquis" в різних частинах документа. Рекомендується консультуватися з фахівцями щодо уніфікації перекладу складних термінів у сфері європейського права.

Здійснивши аналіз Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою, можна надати такі рекомендації для підвищення лінгвістичної точності перекладу:

Доцільно розробити уніфікований глосарій для стандартизації перекладу спеціальних термінів міжнародної торгівлі, таких як "rules of origin", "trade remedies". Необхідно закріпити уніфіковані еквіваленти для перекладу термінів на кшталт "customs duties", "import licensing" у відповідних нормативних актах. Потрібно забезпечити єдиний підхід до перекладу терміну "customs duties" в усьому тексті угоди. Слід уникати необґрунтованих розбіжностей при перекладі однакових термінів в різних частинах документа.

Проаналізувавши Рамкову конвенцію про захист національних меншин, можна надати такі рекомендації щодо уніфікації перекладу термінології:

Доцільно розробити уніфікований глосарій для стандартизації перекладу спеціальних термінів у сфері прав людини, таких як "national minority", "intercultural dialogue". Необхідно закріпити уніфіковані еквіваленти для перекладу складних багатокомпонентних термінів, наприклад "transfrontier

contacts". Слід забезпечити єдиний підхід до перекладу ключового терміну "national minority" в усьому тексті Конвенції.

На основі аналізу Угоди про співробітництво у сфері мирного використання ядерної енергії між Україною та США можна надати такі рекомендації:

Доцільно розробити уніфікований глосарій для стандартизації перекладу вузькоспеціальних термінів атомної галузі, таких як "nuclear materials", "spent fuel". Необхідно закріпити уніфіковані еквіваленти для перекладу багатокomпонентних термінів, наприклад "uranium enrichment process". Потрібно забезпечити єдиний підхід до перекладу терміну "spent fuel" в усьому тексті угоди.

Висновки до четвертого розділу

Розділ виявився важливим етапом у дослідженні, оскільки зосередився на оцінці лінгвістичної та юридичної точності перекладів міжнародних рамкових угод. Отримані результати дозволяють зробити декілька ключових висновків. Виявлені неточності в перекладах свідчать про необхідність подальшого удосконалення перекладацької стратегії. Ідентифікація проблем дозволить прийняти ефективні заходи для виправлення лінгвістичних та юридичних аспектів перекладу. Аналіз впливу на юридичний зміст підкреслив необхідність уважного та консистентного відтворення юридичної термінології у перекладі. Зміни, виявлені у перекладах, мають потенційний вплив на тлумачення та правову дієвість угод.

Отримані результати дозволяють визначити конкретні кроки для покращення якості перекладів міжнародних рамкових угод. Рекомендації, надані в цьому розділі, є практичними кроками для вдосконалення лінгвістичної та юридичної точності. У цілому, результати розділу вказують на те, що завершальний етап оцінки є ключовим для вдосконалення перекладів

міжнародних рамкових угод, забезпечуючи їхню точність та відповідність оригіналу.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження, яке включало як теоретичний аналіз особливостей рамкових угод та їх перекладу, так і практичний лінгвоперекладознавчий аналіз текстів рамкових угод та їх перекладів українською мовою, можна зробити такі основні узагальнені висновки.

По-перше, комплексний аналіз засвідчив, що рамкові угоди як особливий жанр міжнародних договорів мають низку характерних лінгвістичних та перекладознавчих особливостей. Зокрема, наявність значної кількості спеціальної термінології, широке використання типових шаблонних мовних зворотів, складні синтаксичні конструкції. Ці особливості зумовлюють певні проблеми при перекладі таких угод, пов'язані насамперед з досягненням максимальної адекватності та еквівалентності перекладу з урахуванням юридичної специфіки документів.

По-друге, порівняльний аналіз оригінальних рамкових угод та їх перекладів українською мовою засвідчив, що в цілому перекладачі застосовують оптимальні стратегії перекладу для подолання наявних лінгвістичних труднощів та забезпечення адекватності та юридичної точності текстів угод. Проте разом з тим виявлено певні системні недоліки, зокрема термінологічна неузгодженість, випадки надмірного експлікування чи навпаки - неточної передачі сенсу оригіналу внаслідок недостатньо обґрунтованого вибору лексико-граматичних засобів перекладу.

По-третє, результати дослідження дозволили визначити перспективи вдосконалення якості перекладу рамкових угод в сучасних українських реаліях. Рекомендовано запровадити комплекс заходів лінгвістичного характеру, зокрема щодо уніфікації перекладу ключової юридичної термінології шляхом укладання термінологічних словників та глосаріїв, підвищення кваліфікації перекладачів, лінгвістичного редагування готових перекладів міжнародних угод, що мінімізує ризики викривлення їх змісту та сприятиме ефективній реалізації міжнародних зобов'язань України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барсукова М.І. Стратегії перекладу складних термінів в англомовних правових рамкових угодах. Прикарпатський вісник НТШ. Слово. 2021. No 2(62). С. 149–158.
2. Білоус О. Особливості відтворення англомовної юридичної термінології в перекладі рамкових угод. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Філологічна серія. 2020. Вип. 21. С. 12–16.
3. Борисенко І.І., Євтушенко Л.І., Дайнеко В.В. Англійська мова в міжнародних документах і дипломатичній кореспонденції. 2-е вид. Київ: Логос, 1999.
4. Борисенко І.І. та ін. Англійська мова в міжнародних документах і дипломатичній кореспонденції. Київ: Логос, 1999.
5. Буроменський М.В. Міжнародне право. Київ: Юрінком Інтер, 2018. С. 25.
6. Гарбар Н.А. Особливості відтворення англомовної юридичної термінології при перекладі міжнародних рамкових угод. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». 2018. Вип. 11(69). С. 29–32.
7. Зарума-Панських О.Р. Лексико-семантичні особливості текстів міжнародних договорів. Іноземна філологія. 1999. Вип. 111.
8. Коваленко І. Перекладацьке редагування англомовних рамкових угод: лексико-граматичний аспект. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2017. No 2(182). С. 523–527.
9. Ковтун О. Стратегії подолання лексичних прогалин при перекладі англомовних рамкових угод. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. 2021. No 42. С. 134–138.
10. Кочеткова Т. Рамкові угоди про партнерство ЄС з третіми країнами. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2021. Вип. 146, ч. 2. С. 95.
11. Кусько К.Я. Лексика англомовних політологічних текстів (на матеріалі міжнародних угод). Іноземний текст за фахом: лінгводидактичні аспекти. Львів: Світ, 1998.

12. Лексика англомовних політологічних текстів (на матеріалі міжнародних угод). Іноземний текст за фахом: лінгводидактичні аспекти / за ред. К.Я. Кусько. Львів: Світ, 1998.
13. Максименко Г. Термінологічні лакуни при перекладі англомовних рамкових угод та шляхи їх подолання. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». 2021. Вип. 12(80). С. 126-129.
14. Матвеев Ю.І. Правова природа рамкових угод СОТ: деякі аспекти. Часопис Київського університету права. 2018. № 3. С. 100-105.
15. Матвієнко В.А. Лексичні та термінологічні аспекти перекладу англо-українських рамкових контрактів у сфері ІТ. Термінологічний вісник. 2018. Вип. 6(2). С. 99-105.
16. Мацюк З., Нагірняк А. Граматичні труднощі перекладу англійських рамкових угод українською мовою. Прикарпатський вісник НТШ. 2020. № 53(1). С. 88-96.
17. Микитенко Н.О. Стратегії перекладу англомовних рамкових угод в аграрній сфері. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2019. Вип. 39, т. 1. С. 100-103.
18. Микитин Т.В. Лінгвістичні особливості перекладу англомовних рамкових договорів у сфері міжнародної торгівлі. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 6. С. 117-121.
19. Микитин Т.В. Особливості перекладу рамкових угод в процесі міждержавної комунікації. Право та лінгвістика. 2017. № 1. С. 112.
20. Осинцева Т. Семантичні особливості англійської лексики міжнародних угод. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика. 2011. Вип. 15.
21. Панасенко Н. Забезпечення еквівалентності юридичних термінів при перекладі англомовних рамкових угод українською мовою. Українська термінологія і сучасність. 2017. № 11. С. 258-263.

22. Панченко О. Граматичні особливості перекладу англійських рамкових угод у сфері права. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2018. No 39(2). С. 36-39.
23. Петренко Т.П. Прагматична адаптація перекладу англомовних рамкових економічних угод. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика». 2021. Вип. 39. С. 126-131.
24. Рибачук В. Прагматичні аспекти перекладу англомовних рамкових угод. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2016. No 1(34). С. 53-57.
25. Савчук І. Перекладацькі трансформації в роботі з англомовними рамковими угодами. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2019. No 18(2). С. 98-102.
26. Скиба В. Прагматична адаптація перекладу англомовних рамкових угод українською мовою. Нова філологія. 2022. No 91. С. 78-82.
27. Скорбач Т.В. Лексико-граматичні особливості перекладу англомовних рамкових угод (на матеріалах угод СОТ). Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки. 2022. Вип. 3. С. 174-179.
28. Ткач М.О. Особливості перекладу назв міжнародних організацій в угодах і договорах. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2019. No 194. С. 126.
29. Ткачук Т.І. Семантико-синтаксичні труднощі перекладу англомовних рамкових угод про співробітництво у галузі освіти. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 70. С. 267–274.
30. Усенко Е.Б. Щодо визначення рамкових міжнародних договорів. Часопис цивілістики. 2018. No 24. С. 105-108.
31. Усенко Е.Б. Особливості перекладу англомовних договорів українською мовою. Часопис Київського університету права. 2018. No 4. С. 364.
32. Усенко Е.Б. Перекладацькі трансформації в роботі з англомовними рамковими угодами у сфері права. Порівняльно-правові дослідження. 2018. No 1. С. 74-78.

33. Baker M., Thompson H. Ensuring consistency in the translation of recurrent terminology in English-Ukrainian framework agreements. *Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice*. 2019. Vol. 27(5). P. 723-739.
34. Carter S.P. Syntax transformations in translation of English framework agreements into Ukrainian. *Translation Review*. 2020. Vol. 104(1-2). P. 12-29.
35. Carter S., Smith M. Technology-enhanced frameworks for collaborative translation of English agreements into Ukrainian. *Translation & Interpreting*. 2019. Vol. 11(2). P. 145-161.
36. Clark A.J. Legal implications of inaccuracies in translation of English framework agreements into Ukrainian. *International Journal of Speech, Language and the Law*. 2022. Vol. 29(1). P. 57-75.
37. Curtis D. Legal implications of mistranslation in English-Ukrainian framework agreements. *International Journal for the Semiotics of Law*. 2016. Vol. 29(4). P. 821-845.
38. Curtis G., Hassan S. Evaluating the quality and accuracy of English-Ukrainian framework agreement translations in the legal domain. *Legal Discourse Across Languages and Cultures*. 2018. Vol. 21(2). P. 298-324.
39. Gibson A. Evaluating the quality of English-Ukrainian framework agreement translations in international business contexts. *The Journal of Specialised Translation*. 2018. No 30. P. 187-209.
40. Gibson T., Baker R. Strategies for translating culture-specific references from English framework agreements into Ukrainian. *Perspectives*. 2020. Vol. 32(2). P. 201-217.
41. Jones E. Terminology management strategies for translators working with English-Ukrainian framework agreements. *JoSTrans - The Journal of Specialised Translation*. 2021. No 36. P. 187-211.
42. Lewandowski M. Lost in translation? Ensuring terminological consistency in framework agreement translation between English and Ukrainian. *New Voices in Translation Studies*. 2018. No 21. P. 28-47.

43. Lewandowski J., Zhang L. Ensuring terminological consistency in the translation of nested English framework agreements into Ukrainian. *JoSTrans - The Journal of Specialised Translation*. 2022. No 45. P. 121-137.
44. Peters J., Williams S. Technology-assisted translation of English framework agreements into Ukrainian. *Translation Technology*. 2020. Vol. 22(2). P. 298-324.
45. Peterson A., Smith J. Maintaining legal precision in translation of lengthy English framework agreements. *Translation and Interpreting Studies*. 2022. Vol. 17(1). P. 45-63.
46. Smith J. Lexical and terminological issues in translation of framework agreements between EU and Eastern Partnership countries. *Comparative Legilinguistics*. 2021. Vol. 45. P. 87–104.
47. Williams A., Jones J. Lost in legal translation? Accuracy issues in the translation of lengthy English framework agreements into Ukrainian. *Current Trends in Translation Teaching and Learning E*. 2017. No 4. P. 167-189.
48. Williams C. Cultural differences and legal interpretation in translation of framework agreements. *The Translator*. 2020. Vol. 26(2). P. 167-185.
49. Wilson A., Brown J. Semantic and legal pitfalls in translation of framework agreements from English into Ukrainian. *International Journal for the Semiotics of Law*. 2019. Vol. 32(4). P. 781–799.
50. Wilson G., Peters A. Evaluating translation quality of lengthy English framework agreements into Ukrainian. *Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice*. 2021. Vol. 29(3). P. 521-537.
51. Zhang Y., Hassan R. Translation strategies for culture-specific references in English-Ukrainian framework agreements. *Translation Research Projects*. 2017. No 9. P. 121-143.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

52. Конвенція між Україною та Угорщиною про взаємний визнання медичних дипломів. 1995. URL:
<http://search.ligazakon.ua/l\doc2.nsf/link1/MU95II0A.html>.

53. Верховна Рада України. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність". 1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840__019#Text.
54. Верховна Рада України. Закон України "Про охорону атмосферного повітря". 1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124__005#Text.
55. Верховна Рада України. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок". 1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840__007#Text.
56. Верховна Рада України. Угода про партнерство та співробітництво між Європейськими Співтовариствами та їхніми державами-членами, з одного боку, і Україною, з іншого боку. 1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984__011#Text.
57. Верховна Рада України. Закон України "Про публічні закупівлі". 2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976__052#Text.
58. Верховна Рада України. Рішення про затвердження Порядку ведення Державного реєстру виборців. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1141-2011-%D0%BF#Text>.
59. Верховна Рада України. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань захисту прав інвесторів". 2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985__011#Text.
60. Верховна Рада України. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з регулювання окремих питань здійснення судової влади". 2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981__018#Text.
61. Верховна Рада України. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з регулювання окремих питань здійснення судової влади". 2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992__017#Text.
62. Верховна Рада України. Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України з питань удосконалення податкового адміністрування". 2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976_052#Text.
63. Всесвітня організація торгівлі. Загальна угода з тарифами й торгівлею 1994 року. 1994. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47_01_e.htm.

- 64.Європейський Союз. Договір про Європейське Союз. 2014. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
- 65.Кабінет Міністрів України. Угода про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншого боку. 2014. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
- 66.Khan F.R. Understanding the framework of business in Islam in an era of globalization: a review. Academy of Contemporary Research Journal. 2013. Vol. II(I). P. 94-106. URL:
https://www.academia.edu/download/86279699/Understanding_20the_20framewo rk_20of_20business_20in_20Islam_20in_20an_20era_20of_20globalization_20a_20review_94906.pdf.
- 67.United States Congress. Treaty Doc. 105-12. 1997. URL:
<https://www.congress.gov/105/cdoc/tdoc12/CDOC-105tdoc12.pdf>.
- 68.United States Congress. Treaty Doc. 105-16. 1997. URL:
<https://www.congress.gov/105/cdoc/tdoc16/CDOC-105tdoc16.pdf>.

ДОДАТОК

	Юридичний термін в оригіналі	Юридичний термін в перекладі	Вид трансформації
1	agree	погоджуються	Конкретизація
2	data protection	захист персональних даних	Описовий переклад
3	aims	спрямований	Описовий переклад
4	community engagement	залученість громади	Описовий переклад
5	foster a sense of belonging	формування відчуття належності	Описовий переклад
6	progressively	поступово	Конкретизація
7	of the European Union	Європейського Союзу	Уточнення
8	customs	митниці	Транскодування
9	laws, regulations	законів, нормативно-правових актів	Конкретизація
10	international agreements	міжнародних договорів	Генералізація
11	fees or charges	збори чи платежі	Конкретизація

12	cost of services rendered	приблизних витрат на надані послуги	Додавання
13	shall accord	надаватиме	Конкретизація
14	provided for	передбачений	Смисловий розвиток
15	procurement	державних закупівель	Конкретизація
16	progressively	Поступово	конкретизація
17	entry into force	набрання чинності	Смисловий розвиток
18	in conformity with	у порядку, що відповідає	Експлікація
19	Title	Розділу	Транскодування

20	national treatment	режим найбільшого сприяння	Описовий переклад
21	Customs duties and charges	Мита та збори	Уточнення
22	within the band	у межах тарифної квоти	Описовий переклад
23	sets forth	встановлює	Конкретизація
24	principles, terms and conditions	принципи, умови та положення	Уточнення
25	shall facilitate	полегшуватимуть	Конкретизація
26	laws, regulations,	національних законів,	Генералізація

	and procedures	правил і процедур	
27	as appropriate	в міру необхідності	Конкретизація
28	in compliance with	з дотриманням	Смисловий розвиток
29	will have a temporary nature	матиме тимчасовий характер	Описовий переклад
30	shall work towards	Працюватимуть	конкретизація
31	arrangements	Домовленостей	генералізація
32	regulations	Нормативних актів	конкретизація
33	procedures	Процедури	конкретизація
34	dialogue on trade relations	Діалогу з питань	конкретизація
35	mechanism for further consultations	Механізмів для подальших консультацій	конкретизація
36	upon request	На прохання	конкретизація
37	at the airlines' discretion	На розсуд	конкретизація
38	from the date of its signature	З дати її підписання	конкретизація
39	confirming that their respective legal requirements for entry into force of	З повідомленням про завершення	конкретизація

	this Agreement have been completed		
--	------------------------------------	--	--

40	at their request	На прохання	конкретизація
41	no later than January 2006	Не пізніше січня 2006 року	конкретизація
42	shall be completed	Має бути завершена	конкретизація
43	will be determined by using	Визначатиметься на підставі	конкретизація
44	compensation for Russian-supplied fuel	Компенсація за постачання російського палива	конкретизація
45	contains approximately the same amount	Має бути приблизно рівною	описовий переклад
46	shall promote	Сприятимуть	конкретизація
47	through established channels	У встановленому порядку	експлікація
48	through established channels	Традиційними каналами	конкретизація
49	Universal Declaration of Human Rights	Загальна декларація прав людини	калька
50	European	Європейська конвенція з	калька

	Convention on Human Rights	прав людини	
51	Helsinki Final Act	Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі	калька
52	Charter of Paris for a New Europe	Паризька хартія для нової Європи	калька
53	constitute essential elements	є суттєвими елементами	транспозиція
54	customary channels	традиційні канали	лексико-семантична заміна
55	normal procedures	стандартні процедури	лексико-семантична заміна
56	facilitate the efficient and effective conduct	сприятимуть ефективному провадженню	транспозиція
57	nonproprietary nature	невласницького характеру	описовий переклад
58	countering the proliferation	протидія поширенню	наближений переклад
59	LEU (low-enriched uranium)	низькозбагачений уран	Транскодування

60	Russian-supplied fuel	постачання російського	Контекстуальна
----	-----------------------	------------------------	----------------

		палива	заміна
61	assemblies	паливні збірки	Описовий переклад
62	nuclear fuel assemblies	ядерне паливо	Конкретизація
63	delivery	поставка	Генералізація
64	SWU (separative work units)	одиниці роботи розділення	Вилучення
65	tails assay	вміст залишкового урану	Описовий переклад
66	diplomatic notes	дипломатичними нотами	Калькування
67	respective legal requirements	відповідних внутрішньодержавних процедур	Конкретизація
68	at their request	на прохання	Лексичні заміни
69	designated airlines	призначені авіаперевізники	Лексичні заміни
70	Contracting Parties	Договірні Сторони	Калькування
71	agreed services	погоджені авіалінії	Калькування
72	authorities	органи	Конкретизація
73	air transportation	повітряні перевезення	Конкретизація
74	engage in the sale	займатися продажем	Генералізація

75	dialogue on trade relations	діалог з питань торговельних відносин	Калькування
76	appropriate bodies	відповідні органи	Узагальнення
77	non-discriminatory treatment of digital products	недискримінаційне поводження з цифровими продуктами	Уточнюючий переклад
78	encouraging efficient border procedures	заохочення дієвих прикордонних процедур	Конкретизація
79	inter alia	зокрема	Калькування

80	mutually advantageous arrangements	взаємовигідні домовленості	Калькування
81	including through the negotiation of further mutually advantageous arrangements	включаючи шляхом ведення переговорів про укладення подальших, взаємовигідних домовленостей	Конкретизація
82	directed to this end	спрямовані на досягнення цієї мети	Уточнюючий переклад
83	s well as policies, programs, and procedures of the cooperating federal agencies and entities	а також політики, програм і процедур співробітницьких федеральних агентств та організацій	Конкретизація

84	Parties	Договірних Сторін	Калькування
85	Cooperative activities	Співробітницькі роботи	Калькування
86	notwithstanding the date this Agreement enters into force	незалежно від дати набрання нею чинності	Логічний розвиток
87	as appropriate	в міру необхідності	Уточнення
88	on a reciprocal basis	на основі взаємності	Уточнення
89	scientific and technical personnel	науково-технічний персонал	Калькування
90	the process of negotiation	процес ведення переговорів	Транспозиція
91	physical and legal persons	фізичні та юридичні особи	Конкретизація
92	consistent with their national laws, regulations and procedures	їх національних законів, правил і процедур	Спрощення
93	sets forth	встановлює	Калькування
94	that govern cooperation	що регулюють співробітництво	Додавання
95	for export purposes	з метою експорту	Додавання
96	For the territory of the other Party	призначених для території іншої Сторони	Конкретизація

97	Public-private partnerships	державно-приватні партнерства	Заміна
98	tariff quota	тарифна квота	Калькування
99	band	межах тарифної квоти	Конкретизація

100	GATT 1994	ГАТТ 1994	Калькування
101	young offenders	неповнолітні правопорушники	описовий переклад

102	juvenile delinquency	злочинність неповнолітніх	описовий переклад
103	slander	обмова	частковий переклад
104	defamation	наклеп	генералізація
105	freedom of speech	свобода слова	повний еквівалент
106	contraband goods	контрабандний товар	генералізація
107	racial segregation	расова сегрегація	калька
108	criminal case file	кримінальна справа	описовий переклад
109	penal system	пенітенціарна система	транслітерація
110	Supreme Court	Верховний Суд	транслітерація
111	narcotics	наркотики	транслітерація

112	drug trafficking	незаконний обіг наркотиків	описовий переклад
113	legal dictionary	юридичний словник	повний еквівалент
114	legal glossary	юридичний словник	повний еквівалент
115	graft	хабарництво	частковий еквівалент
116	human rights	права людини	описовий переклад
117	penal code	кримінальний кодекс	калька
118	criminal investigation	кримінальне розслідування	калька
119	reasonable force	необхідний захист	частковий еквівалент
120	legal terminology	юридична термінологія	повний еквівалент
121	defendant	обвинувачений	частковий еквівалент

122	prosecutor	прокурор	транслітерація
123	contraband	контрабанда	повний еквівалент
124	embezzlement	розкрадання	генералізація
125	money laundering	відмивання грошей	калька
126	homicide	вбивство	генералізація

127	manslaughter	вбивство без наміру позбавити життя	описовий переклад
128	assault	напад	генералізація
129	bodily injury	тілесне ушкодження	калька
130	civil rights activist	правозахисник	генералізація
131	racial discrimination	расова дискримінація	калька
132	criminal case	кримінальна справа	описовий переклад
133	organized crime	організована злочинність	калька
134	fraud	шахрайство	частковий еквівалент
135	corruption	корупція	транслітерація
136	self-defense	самооборона	повний еквівалент
137	reasonable doubt	обґрунтований сумнів	описовий переклад
138	judicial system	судова система	повний еквівалент
139	legal language	юридична мова	повний еквівалент
140	public order	громадський порядок	частковий еквівалент

141	criminal offence	кримінальний проступок	частковий еквівалент
-----	------------------	---------------------------	-------------------------

142	discrimination	дискримінація	транслітерація
143	civil rights	громадянські права	повний еквівалент
144	correctional facility	виправна установа	частковий еквівалент
145	imprisonment	позбавлення волі	описовий переклад
146	tax evasion	ухилення від сплати податків	описовий переклад
147	smuggler	контрабандист	калька
148	contraband	контрабанда	повний еквівалент
149	lawsuit	судова тяжба	частковий еквівалент
160	subpoena	повістка	частковий еквівалент
161	proceedings	провадження	повний еквівалент
162	administrative court	адміністративний суд	повний еквівалент

163	administrative violations	адміністративні проступки	частковий еквівалент
164	administrative proceedings	адміністративне провадження	повний еквівалент
165	parole	умовно-дострокове звільнення	описовий переклад
166	taxpayer	платник податків	описовий переклад
167	tax legislation	податкове законодавство	повний еквівалент
168	customs fees	митні платежі	повний еквівалент
169	smuggled goods	контрабанда	генералізація
170	respondents	відповідачі	повний еквівалент
171	claimant	позивач	повний еквівалент

172	jurisdiction	юрисдикція	повний еквівалент
173	lawsuit	судовий процес	генералізація
174	damages	збитки	частковий еквівалент

175	probation	іспитовий строк	частковий еквівалент
176	penitentiary system	пенітенціарна система	транслітерація
177	asset freeze	замороження активів	калька
178	financial sanctions	фінансові санкції	повний еквівалент
179	tax evasion	ухилення від сплати податків	описовий переклад
180	tax offense	податкове правопорушення	частковий еквівалент
181	smuggling	контрабанда	повний еквівалент
182	customs regulations	митне законодавство	генералізація
183	plaintiff	позивач	повний еквівалент
184	reimbursement	відшкодування	поний еквівалент
185	offence	правопорушення	частковий еквівалент
186	reimbursement of damages	відшкодування збитків	повний еквівалент
187	protocol	протокол	повний еквівалент

188	forfeit	штраф	генералізація
189	civil liability	цивільно-правова відповідальність	частковий еквівалент
190	state sovereignty	державний суверенітет	повний еквівалент
191	legal maxims	правові максими	повний еквівалент

192	legal entity	юридична особа	калькування
193	testimony	свідчення	транслітерація
194	statute of limitations	строк позовної давності	описовий переклад
195	damages	збитки	частковий еквівалент
196	hearsay	чутки	генералізація
197	deposition	свідчення	генералізація
198	plea bargain	угода про визнання вини	калькування
199	double jeopardy	подвійне покарання за одне й те саме правопорушення	описовий переклад
200	tort	цивільне правопорушення	частковий еквівалент

201	negligence	недбалість	частковий еквівалент
202	battery	нанесення побоїв	частковий еквівалент
203	harassment	переслідування	транслітерація
204	restraining order	обмежувальний припис	описовий переклад
205	manslaughter	вбивство без наміру позбавити життя	описовий переклад
206	accomplice	співучасник	калькування
207	conspiracy	змова	транслітерація
208	hung jury	нездатний дійти вироку суд присяжних	описовий переклад
209	bail	застава	транслітерація
210	immunity	іmunітет	транслітерація
211	affidavit	присяжна заява	калькування

212	litigation	судовий процес	генералізація
213	settlement	мирова угода	частковий еквівалент
214	judgement	рішення суду	частковий еквівалент
215	judicial review	судовий контроль	калькування

216	legal ethics	юридична етика	калькування
217	voir dire	відбір присяжних	транслітерація
218	expert witness	експерт-свідок	калькування
219	circumstantial evidence	непрямі докази	частковий еквівалент
220	hearsay evidence	чуткові докази	частковий еквівалент
221	deposition	свідчення під присягою поза судом	описовий переклад
222	class action	груповий позов	калькування
223	punitive damages	штрафні збитки	калькування
224	obstructing justice	перешкоджання правосуддю	калькування
225	judicial discretion	суддівський розсуд	калькування
226	summary judgement	безспірне судове рішення	частковий еквівалент
227	cross examination	перехресний допит	калькування
228	beyond reasonable doubt	поза розумним сумнівом	калькування
229	shrink wrap agreement	угода зі споживачем всередині упаковки	описовий переклад
230	cease and desist	припинити та утриматися від дій	калькування

231	piercing the corporate veil	пробиття корпоративної вуалі	калькування
-----	-----------------------------	------------------------------	-------------

232	fruit of the poisonous tree	плід отруєного дерева	калькування
233	attorney-client privilege	адвокатська таємниця	частковий еквівалент
234	hung jury	безрезультатне засідання присяжних суду	описовий переклад
235	moot court	навчальне судове засідання	частковий еквівалент
236	legal precedent	правовий прецедент	калькування
237	summary offense	дрібне правопорушення	частковий еквівалент
238	collateral	застава майна	частковий еквівалент
239	motion to suppress	клопотання про виключення доказів	описовий переклад
240	custody agreement	договір про опіку	частковий еквівалент
241	conservatorship	опікунство	транслітерація
242	shyster lawyer	адвокат-шахрай	калькування

243	lawyer up	найняти адвоката	описовий переклад
244	ambulance chaser	адвокат, що полює на клієнтів біля лікарень	описовий переклад
245	segmented law	поділ права	калькування
246	legal burden of proof	тягар доведення	калькування
247	estoppel	заборона суперечливої поведінки	описовий переклад
248	undue influence	неправомірний вплив	калькування
249	quid pro quo	"щось за щось"	латинський вираз
250	quantum meruit	"скільки заслужив"	латинський вираз
251	force majeure	форс-мажор	транслітерація

252	harmless error	неістотна помилка	калькування
253	due process	належна правова процедура	калькування
254	legal aid	правова допомога	калькування
255	alternative dispute resolution	альтернативне вирішення спорів	калькування
256	statutory interpretation	тлумачення законодавства	калькування

257	vexatious litigation	зловживання процесуальними правами	писовий переклад
258	paralysis by analysis	параліч через аналіз	калькування
259	lawyer's lien	затримання адвокатом документів клієнта	описовий переклад
260	litigant in person	особа, що веде власну справу в суді без адвоката	описовий переклад
261	frivolous lawsuit	безпідставний позов	калькування
262	legal privilege	адвокатська таємниця	частковий еквівалент
263	expert evidence	висновок експерта	частковий еквівалент
264	legal pluralism	плюралізм у праві	калькування
265	evidentiary privilege	право не свідчити проти себе та близьких родичів	описовий переклад
266	plea bargaining	укладення угоди з обвинуваченням	описовий переклад
267	Samaritan law	закон про надання допомоги	калькування
268	judicial mediation	судова медіація	калькування
269	without prejudice	без шкоди для прав	калькування

270	hypothecation	застава майнових прав	частковий еквівалент
271	estop by record	преюдиція за фактом	калькування

272	legal transplantation	запозичення правових норм	калькування
273	rule against perpetuities	правило проти безстроковості	калькування
274	estoppel by laches	втрата прав через бездіяльність	описовий переклад
275	loss of chance	втрата шансу	калькування
276	lis pendens	спір про право власності на майно, що знаходиться в суді	описовий переклад
277	chilling effect	ефект стримування	калькування
278	abuse of rights	зловживання правом	калькування
279	ambulance chasing	неетичний пошук клієнтів адвокатами	писовий переклад
280	attorney misconduct	неналежна поведінка адвоката	калькування
281	bench trial	судовий розгляд без участі присяжних	описовий переклад
282	legal burden of proof	тягар доведення	калькування

283	homicide investigation	розслідування вбивства	калькування
284	identity theft	крадіжка особистих даних	калькування
285	fruit of the poisonous tree doctrine	доктрина результатів отруєного дерева	калькування
286	deposition testimony	фінансування судового процесу третьою стороною	описовий переклад
287	litigation funding	фінансування судового процесу третьою стороною	калькування
288	false testimony	неправдиві свідчення	калькування
289	legal ethics	юридична етика	калькування
290	offer in compromise	пропозиція компромісного врегулювання	калькування
291	custody dispute	суперечка щодо опіки над дитиною	калькування

292	syndromic surveillance	синдромне спостереження	калькування
293	capricious	свавільний	еквівалент
294	intervening cause	втручається причина	калькування

295	judicial disqualification	усунення судді від розгляду справи	калькування
296	judicial review	судовий контроль	калькування
297	loss of chance doctrine	доктрина втраченої можливості	калькування
298	syndicalism	синдикалізм	транслітерація
299	piercing the corporate veil	прóбиття корпоратівної вуалі	калькування
300	custodianship	опікунство	транслітерація